

Therapeutic Potential of Ginseng and Ginsenosides in Major Neurodegenerative and CNS Disorders: A Comprehensive Review of Human and Animal Studies

Mahan Kajkolah¹, Arash Abdolmaleki², Mozhgan Khiali², Zakiyeh Younesi², Ashkan Asgari³, Abbas Sabahi Namini⁴, Hussein Ghanimi⁵, Asadollah Asadi^{6*}

1. Department of Plant Sciences and Biotechnology, Faculty of Life Sciences and Biotechnology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
2. Department of Biophysics, Faculty of Advanced Technologies, University of Mohaghegh Ardabili, Namin, Iran.
3. Minab Higher Education Center, University of Hormozgan, Bandar Abbas, Iran.
4. Department of Engineering Sciences, Faculty of Advanced Technologies, University of Mohaghegh Ardabili, Namin, Iran.
5. College of Nursing, University of Al-Ameed, Karbala, Iraq.
6. Department of Biology, Faculty of Science, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Received: October 18, 2025; Accepted: February 15, 2026

Abstract

Background and Aim: Central nervous system (CNS) disorders represent major global public health challenges, and effective treatments for many neurodegenerative diseases remain limited. Although research on the neuroprotective effects of ginseng has increased in recent years, the findings are fragmented, and a comprehensive review systematically addressing the role of ginseng in common CNS disorders is still lacking. Therefore, this review aimed to critically summarize the existing evidence and identify current research gaps regarding the therapeutic potential of ginseng in CNS disorders.

Methods: This review was conducted through a literature search of the PubMed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar databases. Keywords including *ginseng*, *ginsenosides*, *CNS disorders*, *neurodegeneration*, and *neuroinflammation* were used. Articles were collected without time restrictions. Inclusion criteria comprised human, animal, and in vitro studies investigating the neuropharmacological effects of ginseng. Irrelevant articles, studies without full-text access, or those lacking reliable data were excluded. Of the 100 initially identified articles, 63 eligible studies were ultimately included in the review.

Results and Conclusion: Available evidence indicates that ginseng and its active constituents- particularly ginsenosides Rb1, Rg1, Rg3, Rd, and Rh2-exert significant neuroprotective effects through mechanisms such as attenuation of neuroinflammation, inhibition of oxidative stress, modulation of apoptotic pathways, and enhancement of neurotrophic signaling. These compounds have demonstrated beneficial effects in various CNS disease models, including Alzheimer's disease, Parkinson's disease, Huntington's disease, multiple sclerosis, ischemic stroke, depression, and spinal cord injury, as evidenced by improved cognitive function, reduced inflammatory responses, and decreased neuronal cell death. Among the ginsenosides examined, Rb1 showed the most pronounced efficacy in several studies. Overall, these findings suggest that ginseng and ginsenosides hold considerable potential as complementary or alternative therapeutic options for CNS disorders. However, despite promising results from experimental and preclinical studies, the limited availability of clinical evidence underscores the need for well-designed clinical trials to accurately evaluate their efficacy and safety.

Keywords: Ginseng; Neurological disorders; Depression; Neurodegenerative disease

Please cite this article as: Kajkolah M, Abdolmaleki A, Khiali M, Younesi Z, Asgari A, Sabahi Namini A, Ghanimi H, Asadi A. Therapeutic Potential of Ginseng and Ginsenosides in Major Neurodegenerative and CNS Disorders: A Comprehensive Review of Human and Animal Studies. *Pejouhesh dar Pezeshki*. 2025;49(4):26-46.

*Corresponding Author: Arash Abdolmaleki; Email: Abdolmalekiarash1364@gmail.com
Department of Biophysics, Faculty of Advanced Technologies, University of Mohaghegh Ardabili, Namin, Iran.

پتانسیل درمانی جینسینگ و جین سنوزیدها در مهم ترین بیماری های نورودژنراتیو و CNS:

مرور جامع مطالعات انسانی و حیوانی

ماهان کجکلاه^۱، آرش عبدالملکی^{۲*}، مژگان خیالی^۲، زکیه یونسی^۲، اشکان عسگری^۳، عباس صباحی نمینی^۴، حسین غنیمی^۵،

اسدالله اسدی^۶

۱- گروه علوم گیاهی و بیوتکنولوژی، دانشکده علوم زیستی و بیوتکنولوژی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- گروه بیوفیزیک، دانشکده فناوری های نوین، دانشگاه محقق اردبیلی، نمین، ایران.

۳- گروه کشاورزی، مجتمع آموزش عالی میناب، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.

۴- گروه مهندسی نوین، دانشکده فناوری های نوین، دانشگاه محقق اردبیلی، نمین، ایران.

۵- دانشکده پرستاری، دانشگاه العمید، کربلا، عراق.

۶- گروه زیست شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۶

چکیده

سابقه و هدف: بیماری های سیستم عصبی مرکزی (CNS) از مهم ترین چالش های سلامت عمومی محسوب می شوند و هنوز بسیاری از درمان های مؤثر برای اختلالات نورودژنراتیو در دسترس نیست. با وجود افزایش مطالعات درباره اثرات نورومحافظتی جینسینگ، نتایج این پژوهش ها پراکنده بوده و هنوز مرور جامع و یکپارچه ای که نقش جینسینگ را در بیماری های شایع سیستم عصبی مرکزی به طور منظم بررسی کند، در دسترس نیست. از این رو، این مرور با هدف جمع بندی و تحلیل انتقادی شواهد موجود و شناسایی خلأهای پژوهشی آینده انجام شده است.

روش کار: این مرور با جست و جو در پایگاه های PubMed، Scopus، Web of Science و Google Scholar انجام شد. کلیدواژه هایی شامل *Ginseng*، *Ginsenosides*، *Neuroinflammation*، *Neurodegeneration*، *CNS disorders* به کار رفت. مقاله ها بدون محدودیت زمانی گردآوری شدند. معیار ورود شامل مطالعات انسانی، حیوانی یا سلولی مرتبط با اثرات نوروفارماکولوژیک جینسینگ بود؛ مقاله های نامرتبط، بدون دسترسی کامل، یا فاقد داده معتبر حذف شدند. از میان ۱۰۰ مقاله شناسایی شده، در نهایت ۶۳ مطالعه واجد شرایط وارد مطالعه شدند.

یافته ها و نتیجه گیری: شواهد موجود نشان می دهد که جینسینگ و ترکیبات فعال آن، به ویژه جین سنوزیدهای Rb1، Rg1، Rg3، Rd و Rh2، از طریق مکانیسم هایی نظیر کاهش التهاب عصبی، مهار استرس اکسیداتیو، تنظیم مسیرهای آپوپتوز و تقویت سیگنال دهی نوروتروفیک، اثرات محافظت کننده عصبی قابل توجهی اعمال می کنند. این ترکیبات در مدل های مختلف بیماری های سیستم عصبی مرکزی از جمله آلزایمر، پارکینسون، هانتینگتون، مولتیپل اسکلروزیس، سکتة ایسکمیک، افسردگی و آسیب نخاعی با بهبود عملکرد شناختی، کاهش پاسخ های التهابی و کاهش مرگ سلولی همراه بوده اند. در میان جین سنوزیدهای بررسی شده، Rb1 در چندین مطالعه بیشترین اثربخشی را نشان داده است. در مجموع، به نظر می رسد که جینسینگ و جین سنوزیدها پتانسیل قابل توجهی به عنوان گزینه های درمانی مکمل یا جایگزین در بیماری های CNS دارند. با این حال، اگرچه نتایج حاصل از مطالعات آزمایشگاهی و حیوانی امیدبخش است، محدودیت شواهد بالینی موجود بر ضرورت انجام کارآزمایی های بالینی با طراحی مناسب به منظور ارزیابی دقیق اثربخشی و ایمنی این ترکیبات تأکید می کند.

واژگان کلیدی: جینسینگ؛ اختلال عصبی؛ افسردگی؛ بیماری نورودژنراتیو

به این مقاله، به صورت زیر استناد کنید:

Kajkolah M, Abdolmaleki A, Khiali M, Younesi Z, Asgari A, Sabahi Namini A, Ghanimi H, Asadi A. Therapeutic Potential of Ginseng and Ginsenosides in Major Neurodegenerative and CNS Disorders: A Comprehensive Review of Human and Animal Studies. *Pejouhesh dar Pezeshki*. 2025;49(4):26-46.

*نویسنده مسئول مکاتبات: آرش عبدالملکی؛ آدرس پست الکترونیکی: Abdolmalekiarash1364@gmail.com

گروه بیوفیزیک، دانشکده فناوری های نوین، دانشگاه محقق اردبیلی، نمین، ایران.

مقدمه

اختلالات سیستم عصبی مرکزی (Central Nervous System) از مهم‌ترین چالش‌های سلامت عمومی در جهان به شمار می‌روند و شیوع بالای بیماری‌هایی مانند آلزایمر، پارکینسون، مولتیپل اسکلروزیس، سکته مغزی و اختلالات نورودژنراتیو دیگر، بار اجتماعی و اقتصادی قابل توجهی ایجاد کرده است. بسیاری از این بیماری‌ها با تخریب پیشرونده سلول‌های عصبی، التهاب عصبی، استرس اکسیداتیو و کاهش عوامل نوروتروفیک همراه هستند و با وجود پیشرفت‌های قابل توجه در علوم اعصاب، هنوز درمان‌های قطعی و مؤثر برای کنترل این فرآیندهای پاتولوژیک در دسترس نیست. این وضعیت ضرورت توجه به ترکیبات طبیعی با پتانسیل اثرگذاری بر مسیرهای مولکولی دخیل در حفاظت و ترمیم عصبی را برجسته می‌سازد (۱). گیاه‌درمانی روشی درمانی با پیشینه‌ای دیرینه است که ریشه‌های آن به آغاز حیات انسان بازمی‌گردد. دانش استفاده از گیاهان دارویی، حاصل قرن‌ها تلاش برای غلبه بر بیماری‌ها است؛ انسان آموخته است که مواد دارویی را در پوست، دانه، میوه و دیگر اجزای گیاهان جست‌وجو کند. علم نوین در داروسازی مدرن، استفاده مداوم از داروهای گیاهی را که تمدن‌های باستانی کشف کرده و طی هزاران سال به کار برده‌اند، تأیید می‌کند. آگاهی از چگونگی توسعه‌ی ایده‌ها در رابطه با استفاده از گیاهان دارویی، توانایی داروسازان و پزشکان را در پاسخگویی به چالش‌های ناشی از گسترش خدمات حرفه‌ای در راستای بهبود زندگی انسان، افزایش داده است (۲). این وضعیت ضرورت توجه به ترکیبات طبیعی با پتانسیل اثرگذاری بر مسیرهای مولکولی دخیل در حفاظت و ترمیم عصبی را برجسته می‌سازد (۳-۵). جینسینگ (Ginseng)، از گیاهان دارویی شناخته‌شده آسیای شرقی است که قرن‌ها در طب سنتی برای افزایش مقاومت بدن به استرس و بهبود عملکرد ذهنی به‌کار رفته است (۶-۸). جینسینگ به دلیل تأثیرات فیزیولوژیکی خود در بدن انسان، از ارزش بالایی برخوردار است و اثرات درمانی متعددی بر سیستم عصبی و جنبه‌های گوناگون دیگر دارد (۳). جینسینگ و جین سنوزیدها به دلیل اثرات دارویی متعددی مانند ضد التهاب، ضد پیری و

ضد تومورزا به طور گسترده در طب سنتی شرقی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند که این گیاه و جین سنوزیدهای آن علاوه بر اثرات عمومی تقویتی، دارای خواص ضدالتهابی، آنتی‌اکسیدانی، ضدآپوپتوز و تنظیم‌کننده مسیرهای نوروتروفیک هستند؛ مکانیسم‌هایی که با پاتوفیزیولوژی بسیاری از بیماری‌های CNS هم‌پوشانی دارند. جین سنوزیدها براساس ویژگی‌های ساختاری خود به سه گروه طبقه‌بندی می‌شوند: گروه پاناکسادیول (Panaxadiol) که حاوی Rb1, Rb2, Rb3, Rc, Rd, Rg3, Rh2, Rs1, Rs3 و ترکیب K است. گروه پاناکساتریول (Panaxatriol) که شامل Rf, Re, Rg1, Rg2 و Rh1 می‌باشد. و گروه اسید اولئانولیک (Oleanolic Acid)، که شامل Ro است (۹، ۱۰). پاناکس جینسینگ به عنوان یک مکمل دارویی عمومی برای پیشرفت سلامت در چندین کشور آسیایی به دلیل خواص دارویی جین سنوزیدها، استفاده می‌شود (۱۱، ۱۲). عصاره جینسینگ حاوی مواد فعال فیزیولوژیکی متعددی است. گزارش شده است که جین سنوزیدها ترکیبات اصلی جینسینگ دارای خواص ضد حساسیت، آنتی‌اکسیدانی و محرک ایمنی هستند. در طب سنتی، دو فرآورده سنتی جینسینگ کره‌ای، جینسینگ سفید و جینسینگ قرمز دارای فعالیت‌های بیولوژیکی متفاوتی هستند. جینسینگ سفید با خشک کردن جینسینگ تازه تولید می‌شود و جینسینگ قرمز با بخارپز کردن جینسینگ تازه یا خشک برای مدت مشخصی تولید می‌شود و به دنبال آن خشک می‌شود تا رطوبت آن به ۱۵٪ برسد (۱۳، ۱۴). در آسیب‌های سیستم عصبی مرکزی، عصاره جینسینگ قرمز کره‌ای و اجزای آن (به عنوان مثال، جین سنوزید) اثرات مطلوبی بر بازسازی عصبی عروقی و ضد التهاب دارند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که جین سنوزیدها نقص عصبی را در مدل‌های حیوانی بهبود بخشیده‌اند. جین سنوزید Rg1 در نورونز هیپوکامپ (Hippocampus Neurogenesis) بالغ با واسطه فاکتور نوروتروفیک نقش دارد و فعالیت ضد افسردگی از خود نشان می‌دهد. جین سنوزید Rb1 ممکن است با افزایش اتصال شکافدار در برابر آسیب تروماتیک مغزی (Traumatic Brain Injury) محافظت کند (۹، ۱۷-۱۵).

که به بررسی اثرات نوروفارماکولوژیک جینسینگ در مدل های انسانی، حیوانی یا سلولی پرداخته بودند، استخراج و مطالعه شد. مقاله هایی که فاقد داده معتبر بودند، دسترسی کامل نداشتند یا ارتباط مستقیمی با اختلالات سیستم عصبی مرکزی نداشتند، از مرور حذف شدند. پس از غربالگری اولیه و ثانویه، در مجموع ۶۳ مقاله که کیفیت علمی و ارتباط کافی با موضوع داشتند برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. در ادامه، اطلاعات استخراج شده از مطالعات وارد شده به صورت روایی بررسی و بر اساس نوع بیماری عصبی، نوع جین سنوزید مورد مطالعه و مکانیسم گزارش شده طبقه بندی شد. این رویکرد امکان تحلیل کیفی و مقایسه ای منابع موجود را فراهم کرد و زمینه را برای نتیجه گیری جامع درباره نقش درمانی جینسینگ در اختلالات عمده سیستم عصبی مرکزی مهیا ساخت.

یافته ها و بحث

سیستماتیک و مورفولوژی جینسینگ

جینسینگ گیاهی چند ساله و خود بارور دارای ۱۸ گونه در جنس پاناکس جینسینگ است (۱۹). با گذشت زمان، ارقام بیشتری از جینسینگ معرفی شده اند، زیرا تمایل افراد به بهره گیری از گونه های متنوع این گیاه برای ترویج سبک زندگی سالم رو به افزایش است (۲۰، ۲۱). گل جینسینگ از نظر مورفولوژیکی دوجنسی، با پنج کاسبرگ، پنج گلبرگ، پنج پرچم و دو بساک هم اندازه است که روی هر پرچم آویزان است. در مرحله اولیه، جوانه های گل نابالغ سبز هستند و گلبرگ ها و کاسبرگ ها باز نشده هستند. در طول رشد، گلبرگ های منفرد از هم جدا شده و رنگ سفید در ناحیه آپیکال (Apical Region) قابل مشاهده است. با شروع باز شدن جوانه های گل، کاسبرگ ها به تدریج سبز تیره شده و بساک ها شروع به باز شدن می کنند (۲۲). انواع جینسینگ کره ای شامل: چونپونگ (Chunpoong)، یون پونگ (Yunpoong)، گوپونگ (Gopoong)، سانپونگ (Sunpoong)، گامپونگ (Gumpoong)، چئونگ سون (Cheongsun)، سون هیانگ (Sunhyang)، سونون (Sunun)، K-1، G-1، کوون (Kowon) و انواع چینی آن جیلین هوانگگو

جین سنوزیدها می توانند عملکرد مغز را تقویت کنند و از التهاب عصبی و استرس اکسیداتیو جلوگیری کنند و انواع اختلالات نورودژنراتیو (Neurodegenerative) مانند پارکینسون، آلزایمر، آسیب مغزی تروماتیک و بیماری هانتینگتون را کاهش دهند یا تضعیف کنند (۳، ۱۸). این پژوهش مروری اثرات نوروفارماکولوژیک جینسینگ را در بیماری سیستم عصبی مورد ارزیابی قرار می دهد. با وجود رشد چشمگیر مطالعات در دهه اخیر، اطلاعات موجود درباره اینکه هر یک از جین سنوزیدها چگونه و با چه سازوکاری در بیماری های مختلف سیستم عصبی مرکزی اثر می گذارند، پراکنده و نیازمند جمع بندی انتقادی است. یک مرور جامع می تواند تصویر روشنی از ظرفیت درمانی جینسینگ ارائه دهد و شکاف های دانش موجود را برای مطالعات آینده مشخص کند. از این رو، هدف این مطالعه مرور و تحلیل شواهد موجود درباره اثرات محافظت کننده عصبی جینسینگ در مهم ترین بیماری های سیستم عصبی مرکزی و بررسی مکانیسم های گزارش شده در مطالعات انسانی، حیوانی و سلولی است.

روش کار

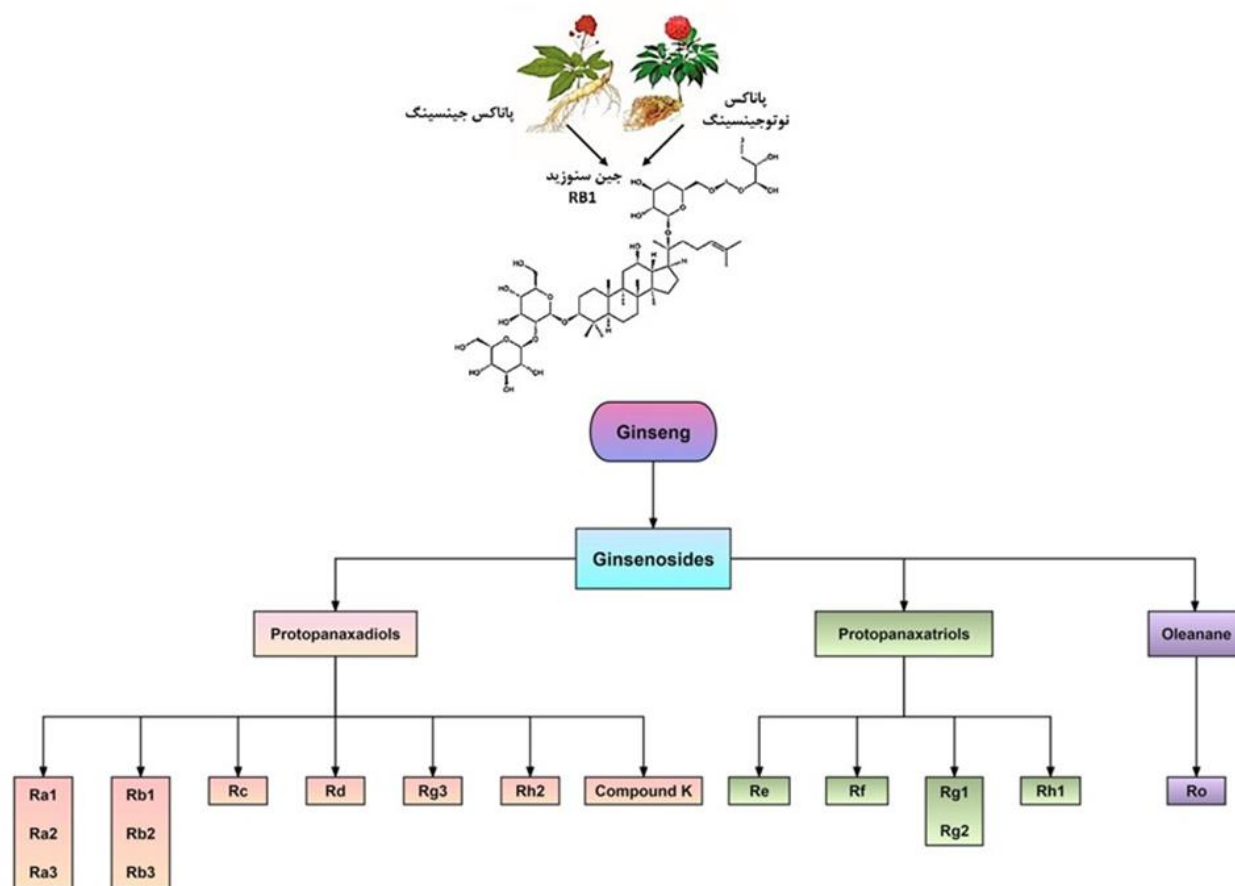
این مطالعه به صورت یک مرور روایی انجام شد و با هدف تحلیل شواهد علمی موجود درباره نقش درمانی جینسینگ و جین سنوزیدها در اختلالات سیستم عصبی مرکزی طراحی شد. برای گردآوری منابع، جست و جوی جامعی در پایگاه های Google Scholar، Web of Science، Scopus، PubMed انجام شد. جست و جو بدون محدودیت زمانی انجام گرفت و از ترکیبی از واژگان کلیدی مرتبط با جینسینگ، جین سنوزیدها و اختلالات نورودژنراتیو استفاده شد. عبارت هایی همچون Ginseng، Ginsenosides، CNS، Neuroinflammation و Neurodegeneration disorders به طور جداگانه و ترکیبی مورد استفاده قرار گرفت تا بیشترین پوشش ممکن از مطالعات مرتبط حاصل شود. در مرحله نخست، عنوان و چکیده مقالات یافت شده بررسی شد تا مقاله ها نامرتبط با موضوع حذف شوند. سپس متن کامل مقاله هایی (۱۰۰ مقاله)

پروتوپاناکساتریول گروه‌های Rg1, Rf, Re و Rg2 با بخش‌های مختلف قند که به C-3 متصل هستند، تقسیم می‌شوند (۷، ۲۰). فراوان‌ترین جین سنوزیدها به طور گسترده به عنوان اجزای اصلی در نظر گرفته می‌شوند که به خواص دارویی کمک می‌کنند. فراوان‌ترین جین سنوزیدهای جینسینگ آسیایی و آمریکایی جین سنوزیدهای خنثی مانند Rb1, Rb2, Rc, Re و Rg1 هستند (۲۶). پلی‌ساکاریدها، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ترکیبات فعال فارماکودینامیک در جینسینگ، توجه قابل‌توجهی را به خود جلب کرده‌اند و به دو گروه اصلی شامل گلوکان‌ها و پکتین‌ها تقسیم می‌شوند. گلوکان‌های مشابه نشاسته عمدتاً شامل دکستران (Dextran) و آرابینوگالاکتان (Arabinogalactan) هستند. پکتین جینسینگ نیز عمدتاً از گالاکتوز، اسید گالاکتورونیک، آرابینوز و رامنوز تشکیل می‌شود. میزان پلی‌ساکاریدهای موجود در جینسینگ حدود ۲۸ درصد گزارش شده است. جینسینگ، همچنین حاوی دست‌کم ۱۸ اسید آمینه است که در میان آنها ۱۴ اسید آمینه شامل آرژنین، اسید گلوتامیک، اسید آسپارتیک، گلیسین، لوسین، آلانین، پرولین، لیزین، سرین، ترئونین، فنیل‌آلانین، ایزولوسین و تیروزین به مقدار قابل توجهی تجمع یافته‌اند. تفاوت در محتویات اسیدهای آمینه مختلف ممکن است به مناطق مختلف، زمان برداشت و قسمت‌های مختلف گیاهان مربوط باشد. ترکیب شیمیایی روغن فرار موجود در جینسینگ شامل آلدئیدها، هتروسیکل‌ها، سسکوئیتروپنوئیدها، اسیدهای چرب، ترکیبات استر اسیدهای چرب و هیدروکربن‌های آلکان است و سسکوئیتروپنوئیدها فراوان‌ترین هستند. پلی‌استیلین یک ترکیب آلی است که مقدار آن در جینسینگ تقریباً ۰.۰۴ درصد است و دارای یک پیوند منفرد و یک پیوند سه گانه متناوب است (۲۳، ۲۷، ۲۸).

رنشن (Jilin Huangguo Renshen)، جیشن (Jishen)، فوکسینگ (Fuxing) ۱ و ۲، کانگمی (Kangmei)، زینکایه (Xinkaihe) است. از نظر سیستماتیک و ریخت‌شناسی، این گیاهان دارای ریشه‌ای کرم‌رنگ، استولون‌هایی با طول کوتاه تا بلند، و ریزوم‌های کوتاه هستند. ساقه آنها از سبز تا بنفش غنی از آنتوسیانین متغیر است. میوه‌ها در حالت نارس قرمز تیره و در مرحله بلوغ زرد رنگ می‌شوند. سه نوع میوه شامل تک‌دانه، دودانه و سه‌دانه وجود دارد که دانه‌های آنها نیز پس از رسیدن، از نظر ویژگی‌های مورفولوژیک تفاوت دارند. گل‌ها به رنگ‌های بنفش روشن، زرد یا نارنجی دیده می‌شوند؛ دمگل نسبتاً بلند، برگچه‌ها پهن و بیضوی، و گل‌آذین ساده است (۱۹، ۲۰).

ترکیبات جینسینگ

تا به امروز نزدیک به ۲۰۰ ماده از جینسینگ جداسازی و تقریباً ۱۰۰ ماده در نوتوجینسینگ (Notoginseng) شناسایی شده است (تصویر ۱). این مواد شامل کربوهیدرات، مواد معدنی، جین سنوزیدها، پلی‌ساکاریدها، اسیدهای آمینه، روغن‌های فرار و پلی‌استیلین‌ها و سایر اجزای تشکیل دهنده هستند (۲۳). اثرات جینسینگ بیشتر به ساپونین‌های آن نسبت داده می‌شود، اما قندها با تشکیل ۶۰٪ تا ۷۰٪ از کل مواد جامد در تمام مراحل رشد، اصلی‌ترین جزء شیمیایی ریشه جینسینگ هستند و میزان آنها در ریشه‌های برداشت‌شده بیشتر است. میزان ساکارز آن از گلوکز و مالتوز بیشتر است. به نظر می‌رسد که محتویات معدنی با توجه به تکنیک فراوری یا منطقه کشت در یک گونه معین از پاناکس متفاوت است. بیش از ۴۰ جین سنوزید از ریشه‌های جینسینگ جداسازی شده است (۱۹). جین سنوزیدها به طور کلی به عنوان "Rx" نشان داده می‌شوند، جایی که "R" مخفف ریشه و "x" قطبیت کروماتوگرافی را مشخص می‌کند (۲۰، ۲۴). ساپونین‌ها، اجزای اصلی و منحصر به فرد این گیاهان هستند. جین سنوزیدهای کل که نوعی اولیگوگلیکوزید به شمار می‌روند، به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند: نوع داماران (Dammarane)، نوع اکوتیلول (Ocotillol) و نوع اولئانان (Oleanane) (۲۳، ۲۵). گروه‌های داماران بیشتر به گروه‌های پروتوپاناکسادیول Rb1 (PPD)، Rb2، Rc، Rd و

تصویر ۱- برخی از ترکیبات انواع جینسینگ (۶، ۲۹)

CNS دارند و در سال‌های اخیر به عنوان ابزاری برای بهبود توانایی شناختی محبوبیت بیشتری پیدا کرده‌اند، یکی از مونومرهای شاخص در جینسینگ است (۳). جین سنوزید Rb1 قادر است التهاب عصبی را در بیماری آلزایمر کاهش دهد (۶). ترکیب Rg1 پس از تجویز خوراکی به سرعت توسط باکتری‌های روده تجزیه می‌شود، از این رو فراهمی زیستی آن تنها بین ۱ تا ۲۰ درصد گزارش شده و به سرعت از جریان خون حذف می‌شود. بنابراین، مسیر تزریقی می‌تواند گزینه‌ای مناسب‌تر برای افزایش دسترسی زیستی این ترکیب باشد. در پژوهشی موش‌های AD تراریخته که به خوبی مشخص می‌شوند بیش از بیان پروتئین پیش‌ساز آمیلوئید/ $A\beta$ و همزادهای غیرتراریخته در سن شش و نه ماهگی با Rg1 به مدت سه ماه از طریق تزریق داخل صفاقی تحت درمان قرار گرفتند. آنها تغییرات آمیلوئیدوز، آسیب شناسی عصبی و رفتار را در موش‌ها ارزیابی کردند. نتایج پژوهش آنها

سایر اجزای تشکیل دهنده آن

جینسینگ حاوی بیش از ۱۲ آلکالوئید از جمله آدنوزین، اسپریمین و کولین است. جینسینگ همچنین حاوی عناصر کمیاب، ویتامین‌ها و آنزیم‌های مختلفی است که برای سلامتی انسان مفید هستند. همچنین مقادیر کمی از فلاونوئیدها از جمله کورستین (Quercetin) را دارد (۲۳).

بیماری آلزایمر

بیماری آلزایمر به عنوان شایع‌ترین نوع زوال عقل است، که جزء بیماری‌های تخریب عصبی ناشی از اختلالات دژنراتیو CNS شناخته شده و عمدتاً در افراد مسن بالای ۶۵ سال بروز آن افزایش می‌یابد. یک ناتوانی قابل توجه مرتبط با AD اختلال شناختی است که با کار، فعالیت‌ها، روابط و اوقات فراغت در زندگی روزمره تداخل ایجاد می‌کند. جین سنوزیدها مواد اصلی فعال دارویی در جینسینگ هستند که آنها اثرات مختلفی بر

هستند. جین سنوزید Rb1 فسفوریلاسیون پروتئین تاو را با تنظیم مثبت فاکتور نوروتروفیک مشتق از مغز (Brain Derived Neurotrophic Factor) مهار می‌کند و بنابراین یک اثر پیشگیرانه در AD دارد (۶، ۳۲، ۳۳). Rb1 از طریق مبارزه با نوروتوکسین‌های مختلف به محافظت عصبی کمک می‌کند. درمان با Rb1 حافظه و یادگیری را بهبود می‌بخشد (۳). جینسینگ و جین سنوزیدها ممکن است عملکردهای شناختی را در بیماری‌های عصبی مزمن و همچنین در آسیب‌های عصبی عروقی حاد ترمیم کنند (۹).

بیماری پارکینسون

بیماری پارکینسون (Parkinson's Disease) یکی از شایع‌ترین انواع بیماری‌های عصبی پس از آلزایمر و تخریب‌کننده عصبی است و با از دست دادن نورون‌های دوپامینرژیک در جسم سیاه مغزیانی مشخص می‌شود. در واقع مطالعات بیشتر نشان داده‌اند که هر دو عامل ژنتیکی و محیطی منجر به پارکینسون می‌شوند (۳، ۶، ۳۴). روش‌های درمانی عمدتاً به دو نوع تقسیم می‌شوند: یکی درمانی است که باعث ایجاد علائم می‌شود و دیگری با محافظت یا بازیابی نورون‌ها بیماری‌های تخریب‌کننده عصب را اصلاح می‌کند. Rb1 می‌تواند به‌عنوان یک ترکیب دارویی بالقوه برای درمان بیماری پارکینسون و اختلالات مرتبط مورد استفاده قرار گیرد. در مطالعات انجام‌شده، زمانی که سلول‌های دوپامینرژیک موش در معرض ترکیب سمی متیل‌پیرینیوم یدید (MPP⁺) قرار گرفتند، مرگ سلولی آغاز شد و طول نوریت‌ها به‌طور قابل‌توجهی کاهش یافت.

یک مطالعه اخیر پتانسیل Rg1 را در درمان بیماری پارکینسون نشان می‌دهد و از مدل‌های *in vivo* و *in vitro* برای بررسی این موضوع استفاده کرده است که آیا Rg1 اثرات محافظت عصبی خود را از طریق مسیر سیگنالینگ Wnt/ β -catenin اعمال می‌کند یا خیر. در بخش *in vivo* این پژوهش، تزریق وابسته به دوز Rg1 به مدت ۱۵ روز متوالی در مدل‌های موش صحرایی، موجب کاهش از دست رفتن سلول‌های دوپامینرژیک ناشی از ۱- متیل-۴-فنیل-۱،۲،۳،۶-تتراهیدروپیریدین (MPTP) شد. علاوه بر این، کاهش سطح سلول‌های دارای ایمنی‌واکنش مثبت

نشان داد که Rg1 دارای اثرات محافظت‌کننده عصبی قابل توجه و چند وجهی در مدل موش AD دارد. چن و همکاران گزارش کردند که در مقایسه با تجویز خوراکی Rg1 در محلول نمک فیزیولوژیک، مسیر تجویز بینی موجب افزایش ۵۰۵ برابری در توزیع و ۲۵۰ برابری در کارایی انتقال Rg1 شده و زمان دستیابی به ۱۰۰٪ انتقال به مغز را نیز کاهش می‌دهد. بنابراین، برای پیشگیری و درمان بیماری‌های نورودژنراتیو، تجویز از طریق بینی می‌تواند گزینه‌ای مناسب باشد و استفاده از اسپری بینی یکی از روش‌های کارآمد محسوب می‌شود. با این حال، تجویز از راه بینی می‌تواند موجب تحریک‌پذیری قابل توجه مخاط شود و از این رو، میزان پذیرش بیمار در این شیوه پایین است (۳۰). ژائو و همکاران موش‌ها را با آب آشامیدنی حاوی آلومینیوم تری کلرید ($200 \text{ mg} \cdot \text{kg}^{-1}$ وزن بدن) به مدت شش ماه و پس از آن با Rb1 خوراکی ($20 \text{ mg} \cdot \text{kg}^{-1}$ در روز) به مدت چهار ماه تحت درمان قرار دادند. آنها دریافتند که درمان با Rb1 حافظه و یادگیری را بهبود می‌بخشد و فسفوریلاسیون تاو را با معکوس کردن گلیکوژن سنتاز کیناز $\beta 3$ و سطح پروتئین فسفاتاز کاهش می‌دهد. نتایج نشان داد که Rb1 موش‌ها را از سمیت ناشی از Al محافظت می‌کند. مکانیسم اثر ممکن است برای جلوگیری از هیپرفسفوریلاسیون تاو با متعادل کردن سطح گلیکوژن سنتاز کیناز $\beta 3$ و پروتئین فسفاتاز باشد، که نشان می‌دهد Rb1 یک داروی پیشگیری‌کننده بالقوه برای آلزایمر و سایر بیماری‌های عصبی مرتبط با پاتولوژی تاو است. مزایا این مطالعه به‌خوبی مکانیسم مولکولی اثر محافظتی جینسنوزید Rb1 را با تمرکز بر مسیرهای GSK-3 β و PP2A در مدل سمیت آلومینیوم نشان می‌دهد و شواهد رفتاری و بیوشیمیایی هم‌راستا برای بهبود حافظه و کاهش هیپرفسفوریلاسیون تاو ارائه می‌کند. معایب این مطالعه صرفاً بر مدل حیوانی با دوز بالای آلومینیوم متکی است که تعمیم‌پذیری نتایج به انسان را محدود می‌کند و همچنین فاقد بررسی سایر مسیرهای مرتبط با پاتولوژی آلزایمر مانند التهاب عصبی و استرس اکسیداتیو است (۳۱). گره‌های نوروفیبریلاری متشکل از پروتئین تاو (Tau) مرتبط با میکروتوبول‌های پیرفسفریله، یک ویژگی پاتولوژیک مشخص AD

برای تیروزین هیدروکسیلاز نیز مشاهده شد. در بخش دیگری از مطالعه، Rg1 و Rb1 برای مقابله با فرآیند دژنراسیون نورونی تجویز شدند. اگرچه این ترکیبات قادر به جلوگیری کامل از مرگ سلولی نبودند، اما با افزایش طول نوریت‌ها در نورون‌های باقی‌مانده، از کاهش بیشتر تعداد نورون‌ها پیشگیری کرده و اثرات محافظت عصبی نسبی خود را نشان دادند. جین سنوزید Rg1 یکی از ترکیبات شیمیایی کلیدی در جینسینگ است که دارای سمیت پایین، خواص محافظت‌کننده عصبی و اثرات ضدالتهابی است. علائم اصلی پارکینسون عبارتند از دیسکینزی (Dyskinesia)، از جمله لرزش، سفتی، عقب ماندگی حرکتی، اختلالات خواب، اختلال شناختی، اختلال عملکرد اتونوم و افسردگی. جین سنوزید Rb1 ممکن است به عنوان یک روش درمانی نوید بخش برای پارکینسون عمل کند. مزایا: این مطالعه با بهره‌گیری هم‌زمان از مدل‌های *in vivo* و *in vitro* نشان می‌دهد که جین سنوزیدهای Rg1 و Rb1 از طریق فعال‌سازی مسیر Wnt/ β -catenin و مهار تجمع آلفا-سینوکلئین، اثرات محافظت‌کننده عصبی معناداری در مدل‌های پارکینسون دارند. همچنین، قدرت بالاتر Rb1 در مهار پلیمریزاسیون آلفا-سینوکلئین، آن را به یک گزینه درمانی نویدبخش تبدیل می‌کند. معایب: با وجود اثرات محافظتی، این ترکیبات قادر به جلوگیری کامل از مرگ نورون‌های دوپامینرژیک نبوده و اثرات آن‌ها عمدتاً به حفظ نورون‌های باقی‌مانده و افزایش طول نوریت‌ها محدود است. علاوه بر این، اتکای مطالعه به مدل‌های حیوانی مبتنی بر سموم نوروتوکسیک و نبود شواهد بالینی انسانی، تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌سازد (۶). آسیب به نورون‌های دوپامینرژیک در جسم سیاه مغز مشخصه اصلی پارکینسون است. Rb1 در مقایسه با اثرات Rg1 و Rg3، توانایی قوی‌تری برای جداسازی فیبریل‌ها و مهار پلیمریزاسیون آلفا-سینوکلئین یک پروتئین نوروتوکسیک نشان می‌دهد (۹، ۳۵).

بیماری هانتینگتون

بیماری هانتینگتون (Huntington's Disease) یک اختلال اتوزومال غالب، ارثی و پیشرونده عصبی است که ناشی از تکرار بازهای سیتوزین-آدنین-گوانین در ژن هانتینگتون

کروموزوم ۴ است که در آن بیماران علائم متعددی از جمله اختلالات شناختی، حرکتی و رفتاری را نشان می‌دهند. از آن جایی که هیچ درمان در دسترس برای ارزیابی اختلال عملکرد عصبی پیشرونده وجود ندارد، علائم رفتاری و روان‌پزشکی تنها با استفاده از درمان‌های رایج قابل مدیریت هستند. اخیراً تلاش‌های قابل‌توجهی برای استفاده از گیاهان دارویی و محصولات مشتق‌شده از گیاه‌شناسی برای پیشگیری و درمان HD صورت گرفته است. Rb1، Rg5، و Rc ممکن است به عنوان دارویی برای درمان بیماری‌های عصبی از جمله HD عمل کنند (۳). جنتونین (Gentonin)، یک ماده مشتق شده از جینسینگ، به عنوان یک استراتژی درمانی جدید برای بیماری هانتینگتون است؛ جنتونین، یک لیگاند گیرنده اسید لیزوفسفاتیدیک مشتق شده از جینسینگ، اثرات مختلف سلولی را تنظیم می‌کند و التهاب را سرکوب می‌کند. جنتونین ممکن است یک کاندید درمانی نوآورانه برای درمان سندرم‌های شبیه هانتینگتون باشد. در یک مطالعه بررسی شد که آیا جنتونین می‌تواند اختلالات عصبی و سمیت جسم مخطط را در مدل‌های سلولی و حیوانی بیماری هانتینگتون بهبود بخشد یا خیر. درمان با جنتونین در دوزهای ۲۵، ۵۰ یا ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم در روز چه پیش از بروز اختلالات عصبی ناشی از اسید ۳-نیتروپروپیلونیک (NPA)، چه هم‌زمان با آن و چه پس از شروع علائم به‌طور قابل‌توجهی شدت اختلالات عصبی و میزان مرگ‌ومیر را کاهش داد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که جنتونین قادر است اختلالات عصبی و سمیت جسم مخطط ناشی از NPA-۳ را در مدل موش هانتینگتون تعدیل کند. درمان سیستمیک حیوانات با NPA-۳، که یک مهارکننده برگشت‌ناپذیر کمپلکس II میتوکندری است، از طریق مهار آنزیم سوکسینات دهیدروژناز (SDH) در نواحی خاصی از مغز از جمله جسم مخطط و قشر مخ، موجب اختلال در متابولیسم انرژی سلولی، کاهش تولید آدنوزین‌تری‌فسفات و افزایش استرس اکسیداتیو می‌شود. آسیب عصبی ناشی از این فرآیند می‌تواند منجر به بروز علائمی شبیه بیماری هانتینگتون شامل اختلال در الگوی راه‌رفتن و تخریب جسم مخطط شود. این آسیب‌ها قادرند تغییرات بافتی و بیوشیمیایی ایجاد کنند که

داده‌های *in vivo* است، بنابراین قابلیت تعمیم به شرایط فیزیولوژیک پیچیده محدود است. علاوه بر این، مشاهده سمیت برخی جین سنوزیدها در غلظت‌های پایین (۱ میکرومولار) نگرانی‌هایی درباره ایمنی و پنجره درمانی آنها ایجاد می‌کند (۳).

بیماری مولتیپل اسکلروزیس (MS)

این بیماری یک اختلال التهابی، اکتسابی و دمیالینه‌کننده خودبه‌خودی در دستگاه عصبی مرکزی (CNS) است که می‌تواند با دوره‌هایی متغیر از ناتوانی‌های عصبی بروز یابد (۳۷). اجزای اصلی پاناکس جینسینگ ساپونین‌های تری تری‌ترپنی موسوم به جین‌سینوزیدها هستند؛ پاناکسادیول‌ها، پاناکساتریول‌ها و مشتقات اسید اولفانیک از جمله ترکیباتی‌اند که پتانسیل درمانی قابل توجهی در مدیریت بیماری ام‌اس نشان داده‌اند (۳۹). توسعه یک داروی جدید و مؤثر می‌تواند از مزایای بالینی در پیشگیری و درمان ام‌اس باشد، مانند: عصاره جینسان (Jinsan) که یک پلی ساکارید اسیدی خالص (APG) استخراج شده از ریشه جینسینگ است. با این حال، این داروها اثر درمانی محدودی در مهار آغاز و پیشرفت ام‌اس دارند و علاوه بر این با چندین محدودیت همراه‌اند، از جمله هزینه بالا، نیاز به تزریق عضلانی یا زیرجلدی و در برخی موارد بروز عفونت یا تحریک در محل تزریق. آنسفالومیلیت خودایمنی تجربی (EAE) به‌طور گسترده به‌عنوان یک مدل درون‌تنی (*in vivo*) برای ام‌اس مورد استفاده قرار می‌گیرد و امکان بررسی علائم رفتاری مانند فلج، رویدادهای ایمنی همچون مهاجرت و نفوذ میکروگلیاهای ساکن و سلول‌های ایمنی محیطی، و همچنین ویژگی‌های بافت‌شناختی نظیر آسیب عصبی و به‌ویژه دمیالینه‌شدن در مغز را فراهم می‌سازد (۳۷). هوانگ و همکاران به‌تازگی نشان دادند که عصاره جینسان به‌طور قابل‌توجهی شدت آنسفالومیلیت اتوایمیون تجربی (EAE)، به‌عنوان مدل حیوانی ام‌اس انسانی، را از طریق مهار تکثیر سلول‌های T خودواکنشی و کاهش تولید سیتوکین‌های التهابی نظیر IFN- γ و IL ها بهبود می‌بخشد. آنها همچنین بررسی کردند که آیا عصاره جینسان (APG) می‌تواند با فعال‌سازی فاکتورهای رونویسی، تولید سلول‌های T تنظیم‌کننده دارای عملکرد سرکوب ایمنی را افزایش دهد. بر

مشابه آن‌ها در پاتولوژی بیماری هانتینگتون نیز مشاهده می‌شود. مزایا: این مطالعه با استفاده همزمان از مدل‌های سلولی و حیوانی، اثرات محافظت‌عصبی جنتونین را در مراحل پیشگیرانه، همزمان و پس از شروع علائم نشان می‌دهد و کاهش معنادار اختلالات حرکتی و مرگ‌ومیر را گزارش می‌کند. همچنین مکانیسم مولکولی مشخصی (فعال‌سازی مسیر Nrf2 از طریق گیرنده‌های LPA) برای اثرات درمانی پیشنهاد می‌دهد که قدرت تبیینی نتایج را افزایش می‌دهد. معایب: مدل القاشده با NPA-۳ تنها بخشی از پاتوفیزیولوژی بیماری هانتینگتون را بازنمایی می‌کند و ممکن است به‌طور کامل منعکس‌کننده فرم ژنتیکی بیماری در انسان نباشد. علاوه بر این، دوزهای مؤثر گزارش‌شده در حیوانات ممکن است به‌راحتی به شرایط بالینی انسانی قابل تعمیم نباشند (۳۶). در مطالعه‌ای دیگر اثر ۱۰ جین سنوزید مختلف بر هانتینگتون را با استفاده از یک مدل آزمایشگاهی از عصب مخطط چند موش YAC128 بررسی کردند. جین سنوزیدها پس از پیش درمان با ساپونین‌های Rb1، Rc و Rg5 اثر محافظتی بر آپوپتوز ناشی از گلوتامات ۲۰۰ میکرومولار نشان دادند. با این حال، هفت نمونه دیگر از جین سنوزیدها (Rd، Re، Rg3، Rh1، Rh4، Rk1 و مخلوطی از Rk3 و Rh4) هیچ اثر محافظتی بر آپوپتوز ناشی از گلوتامات عصب مخطط نداشتند. سلول‌های YAC128 در غلظت ۱ میکرومولار، Rc، Re، Rh1 و مخلوطی از Rg5 و Rk1 سمیت نشان دادند. مطالعات بعدی نشان داد که اثرات محافظت‌کننده عصبی Rb1، Rc و Rg5 با مهار تغییرات ناشی از گلوتامات در غلظت‌های Ca^{+2} همراه است. این نتایج نشان می‌دهد که Rb1، Rc و Rg5 ممکن است به عنوان دارویی برای درمان بیماری‌های عصبی از جمله هانتینگتون عمل کنند. مزایا: این مطالعه با مقایسه مستقیم ۱۰ جین سنوزید در یک مدل ژنتیکی مرتبط با هانتینگتون (YAC128)، ترکیبات مؤثر Rb1، Rc و Rg5 را به‌طور مشخص شناسایی می‌کند. همچنین ارتباط اثر محافظت‌عصبی این ترکیبات با مهار افزایش Ca^{+2} داخل‌سلولی، یک مکانیسم سلولی قابل‌قبول ارائه می‌دهد. معایب: مطالعه صرفاً در مدل آزمایشگاهی انجام شده و فاقد

ترکیبات احتمالاً از طریق اثرهای ضدالتهابی، ضداکسیداتیو و ضدآپوپتوزی در شرایط درون تنی و برون تنی عمل می کنند، افزون بر این، آزمایش های حیوانی معمولاً پیش از آغاز مطالعات بالینی برای بررسی و ارزیابی اثرات دارویی انجام می شوند (۴۶)، (۴۷). اثرات محافظتی عصاره های جینسینگ و جینسنوزیدها در مدل های هیپوکسی/سکته مغزی ایسکمیک گزارش شده است. در مدل انسداد شریان مغزی میانی (MCAO)، به مدت ۱.۵ ساعت، مقدار ۱۰ mg/kg از هر یک از جینسنوزیدها از جمله Rg1, Rg3, Rh2, Rb1, و Re دو ساعت پس از خون رسانی مجدد از طریق تزریق داخل وریدی تجویز شد. در این میان، ترکیبات Rb1 و Rg3 بیشترین اثرات محافظت کننده عصبی و ضدالتهابی را نشان داده اند. به ویژه، شواهد متعدد پیش بالینی حاکی از آن است که Rb1 نقش قابل توجهی در بهبود پیامدهای سکته مغزی ایسکمیک دارد. دوزهای مختلف Rb1 از ۲۰ تا ۲۰۰ mg/kg موجب بهبود عملکردهای عصبی و عروقی در مدل موشی MCAO شده اند، این اثرات از طریق محافظت از سد خونی-مغزی (BBB)، کاهش نفوذپذیری عروقی، کاهش اندازه انفارکتوس، و افزایش عوامل محافظت کننده عصبی مانند BDNF، SOD و GSH رخ می دهد و در نهایت به بهبود عملکرد حافظه منجر می شود. به علاوه، Rg3 نیز در دوز ۵ mg/kg موجب بهبود متابولیسم انرژی مغزی و جریان خون منطقه ای مغز شده است؛ این ترکیب ۳۰ دقیقه پس از شروع ایسکمی و در زمان اعمال MCAO از طریق زیربانی تجویز شد. در مورد Rd در دوزهای ۰.۱، ۱، ۱۰، ۵۰ و ۲۰۰ mg/kg، تجویز داخل صفاقی ۳۰ دقیقه پیش از ایسکمی ۲ ساعته ناشی از MCAO نشان داد که دوزهای ۱۰ و ۵۰ mg/kg سبب افزایش بیان پروتئین های آنتی اکسیدانی و بهبود عملکرد رفتاری می شوند. در مجموع، گونه های مختلف جینسینگ در مدل موشی سکته مغزی ایسکمیک ناشی از MCAO، اثرات قابل توجه محافظت عصبی نشان داده اند. جینسینگ قادر است آسیب مغزی ناشی از ایسکمی/پرفیوژن مجدد را مهار کند و یافته های پژوهشی در این حوزه، پتانسیل درمانی مهمی را برای این گیاه در اختلالات ایسکمیک نشان می دهد. مزایا: مطالعه با استفاده

اساس این یافته ها، مطالعه حاضر به ارزیابی این موضوع پرداخت که آیا عصاره پاناکس جینسینگ دارای اثرات محافظت کننده عصبی در مدل EAE القا شده با گلیکوپروتئین میلین الیگودندروسیت در موش ها است یا خیر. نتایج نشان داد که پیش درمانی با این عصاره می تواند آغاز علائم بالینی را به تأخیر اندازد و شدت بیماری را کاهش دهد. در هر دو بیماری ام اس و مدل EAE، فعال شدن سلول های ایمنی خودتهاجمی قادر است از سد خونی-مغزی عبور کرده و به طور قابل توجهی به التهاب عصبی، دمیالینه شدن و آسیب عصبی منجر شود. مزایا: مطالعات نشان می دهند عصاره جینسینگ با مهار تکثیر سلول های T خودواکنش و کاهش سیتوکین های التهابی، شدت علائم EAE را کاهش داده و اثرات محافظت عصبی و تنظیم ایمنی از طریق افزایش سلول های T تنظیم کننده ارائه می دهد. معایب: این نتایج محدود به مدل حیوانی EAE است و تعمیم آن به بیماری ام اس در انسان هنوز نیازمند مطالعات بالینی جامع است (۴۰)، (۴۱).

سکته مغزی

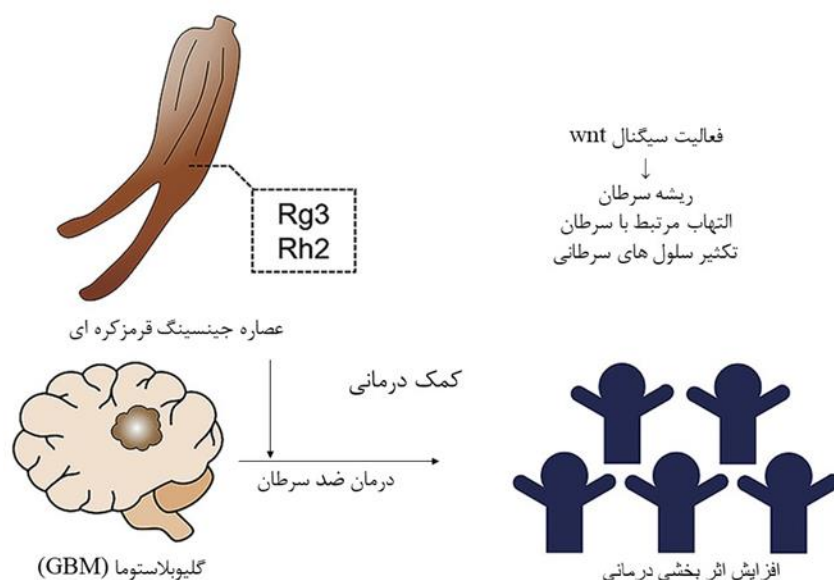
سکته مغزی نوعی اختلال نورولوژیک ناگهانی است که با آسیب بافت مغز به دلیل کاهش اکسیژن رسانی به مغز و انسداد عروق خونی مشخص می شود و ۸۰ درصد از سکته های مغزی به عنوان انفارکتوس مغزی طبقه بندی می شوند، میزان بروز آن با افزایش سن بیشتر می شود (۴۵-۴۲). سکته مغزی دومین علت شایع مرگ و میر در جهان محسوب می شود. دو مکانیسم اصلی آسیب مغزی در سکته شامل ایسکمیک و هموراژیک است که براساس تحقیقات اپیدمیولوژیک، سکته مغزی ایسکمیک شیوع بیشتری دارد. این نوع سکته معمولاً در اثر انسداد گذرا یا دائمی شریان های مغزی رخ می دهد که در نهایت به کاهش شدید جریان خون مغزی منجر می شود. بلافاصله پس از ایسکمی، نورون ها اکسیژن و انرژی دریافت نمی کنند و قادر به حفظ گرادیان های یونی گذرنده طبیعی و هومئوستاز نیستند. جینسنوزیدها که مسئول بروز بسیاری از اثرات فارماکولوژیک جینسینگ هستند، طیف گسترده ای از فعالیت های زیستی را ایجاد می کنند. در زمینه نقش محافظت کننده عصبی، این

جینسینگ قرمز به‌عنوان ترکیبی با قابلیت مهار تکثیر، تهاجم و التهاب در چندین رده سلولی سرطانی پیشنهاد شده است. به‌طور مشابه، مطالعات بالینی نشان داده‌اند که جینسینگ قرمز می‌تواند اثربخشی درمان‌های ضدسرطان را در برخی بیماران افزایش دهد. با این حال، اطلاعات موجود درباره اثرات ضدسرطانی جینسینگ قرمز در گلیوبلاستوما (GBM) شایع‌ترین و تهاجمی‌ترین تومور اولیه مغزی که نیاز فوری به توسعه رژیم‌های درمانی مؤثر دارد همچنان محدود است. گلیوبلاستوما یک تومور درجه IV بر اساس طبقه‌بندی سازمان جهانی بهداشت (WHO) در سیستم عصبی مرکزی (CNS) است و به‌عنوان کشنده‌ترین تومور اولیه مغزی در بزرگسالان شناخته می‌شود (تصویر ۲). جینسینگ قرمز از تکثیر گلیوبلاستوما در مدل موش xenograft جلوگیری می‌کند. برای ارزیابی اثر جینسینگ قرمز بر پیشرفت گلیوبلاستوما، یک مدل موش را با پیوند داخل جمجمه‌ای NS۵۲۸، یک گروه مشتق شده از بیمار را آماده کردند موش‌ها به دو گروه تقسیم شدند و هر گروه از روز پیوند روزانه از تجویز جینسینگ قرمز خوراکی استفاده کردند. رنگ‌آمیزی هماتوکسیلین-ئوزین و تجزیه و تحلیل روی بافت به‌دست‌آمده در نقطه زمانی متوسط (روز ۶۶) کاهش اندازه تومور و کاهش مثبت ایمونوهیستوشیمی (IHC) برای Ki67 در گروه تحت درمان با جینسینگ قرمز را نشان داد. این نتایج نشان می‌دهد که جینسینگ قرمز از تکثیر گلیوبلاستوما جلوگیری می‌کند اگرچه پیشرفت نهایی و کلی تومور را به تأخیر نمی‌اندازد. مزایا: استفاده از مدل پیوند داخل جمجمه‌ای مشتق از بیمار و ارزیابی هیستوپاتولوژیک (H&E) و Ki67 شواهد قابل‌اعتمادی از اثر مهارتی جینسینگ قرمز بر تکثیر سلول‌های گلیوبلاستوما و مسیر Wnt ارائه می‌دهد. معایب: با وجود کاهش تکثیر تومور، درمان نتوانسته پیشرفت نهایی و بقای کلی را به‌طور معنادار به تأخیر بیندازد و نتایج همچنان محدود به مدل حیوانی باقی می‌ماند (۵۳).

از مدل استاندارد MCAO و دوزهای متنوع، شواهد قوی پیش‌بالینی از اثرات محافظت عصبی، ضدالتهابی و آنتی‌اکسیدانی جینسنوزیدها) به‌ویژه Rb1 و Rg3 و مکانیسم‌های چندگانه آن‌ها ارائه می‌دهد. معایب: یافته‌ها محدود به مدل حیوانی هستند و تنوع مسیر تجویز و دوزها، تعمیم‌پذیری و ترجمه بالینی نتایج به انسان را با ابهام مواجه می‌کند (۴۲).

تومور مغزی

به عنوان یک استراتژی مؤثر برای درمان سرطان، شیمی درمانی به طور گسترده در درمان تومورهای که تمایل به گسترش سیستمیک و تومورهای متاستاتیک متوسط و پیشرفته دارند استفاده می‌شود (۴۸، ۴۹). از آنجا که مغز دارای رسوب نسبتاً بالای آهن، محتوای بالای چربی در غلاف میلین، سرعت زیاد متابولیسم اکسیداتیو و ظرفیت محدود دفاع آنتی‌اکسیدانی است، در مقایسه با سایر اندام‌ها به‌ویژه در برابر آسیب اکسیداتیو بسیار آسیب‌پذیر محسوب می‌شود (۵۰). آزمایش‌های *in vivo* و *in vitro* نشان می‌دهد که پاناکس جینسینگ و جین سنوزیدهای آن بدون شک گزینه‌های غیرسمی و مؤثری برای درمان عوارض جانبی ناشی از شیمی‌درمانی هستند (۴۸). بسیاری از مطالعات به طور مداوم گزارش کرده‌اند که جین سنوزیدها دارای اثرات ضد سرطانی در چندین مدل سرطان هستند (۵۱). اخیراً، مطالعات بالینی نشان داده است که ترکیبات یا داروهای حاوی اشکال مختلف پاناکس جینسینگ تأثیر امیدوارکننده‌ای بر عوارض جانبی ناشی از شیمی‌درمانی دارند. کپسول جین سین که یک داروی ثبت اختراع چینی است که شامل جین سنوزید Rg3 است، می‌تواند به طور مؤثر عوارض جانبی ناشی از شیمی‌درمانی مانند تهوع و استفراغ را در بیماران کاهش دهد. متا آنالیز نشان داد که جین سینوزید Rg3 به تنهایی باعث کاهش سرکوب سلولی ناشی از شیمی‌درمانی در کلینیک می‌شود. برای ارزیابی اثر جینسینگ قرمز بر پیشرفت گلیوبلاستوما، می‌توان یک مدل موش با پیوند داخل جمجمه‌ای NS۵۲۸ ایجاد کرد. این مدل به طور خاص برای بررسی تأثیرات درمانی جینسینگ قرمز بر روی تومورهای مغزی طراحی شده است (۴۸، ۵۲).

تصویر ۲- تاثیر ضدسرطانی جینسینگ (۵۴)

میگرن

میگرن مزمن (Chronic Migraine) اختلالی است که با سردردهایی به مدت حداقل ۱۵ روز در ماه و برای بیش از سه ماه مشخص می شود و حداقل هشت روز از این سردردها باید واجد ویژگی های بالینی میگرن باشند. میگرن مزمن یک بیماری عصبی به شدت ناتوان کننده محسوب می شود. بررسی های اپیدمیولوژیک نشان می دهد که شیوع جهانی آن حدود ۰.۹ تا ۱.۵ درصد است و میگرن به طور کلی به عنوان هفتمین بیماری ناتوان کننده مهم در جهان طبقه بندی شده است (۵۴). میگرن امروزه به عنوان یک اختلال نورولوژیک-عروقی شناخته می شود و حدود ۱۲ درصد از جمعیت کشورهای غربی را تحت تأثیر قرار می دهد. این اختلال دارای پیامدهای اجتماعی قابل توجه است و می تواند منجر به کاهش کیفیت زندگی و افت بهره وری کاری شود. سردرد میگرنی یک فرآیند پیچیده پاتوفیزیولوژیک است که با فعال سازی سیستم سه قلوپی و آزادسازی پپتید مرتبط با ژن کلسی تونین (CGRP) از پایانه های عصبی این مسیر همراه است. دو ماده (Rg1)، ginsenoside-Rg1، ginsenoside-Rb1، با شاخص های فارماکودینامیک مربوط به میگرن موش

در مطالعات قبلی نشان داد که Rb1 نقش کلیدی در بهبود اثر درمانی بر میگرن موش با شاخص های فارماکودینامیک مرتبط با میگرن داشت. غلظت بهینه Rb1 ۱۰۵۷/۴ میلی گرم/لیتر بود. Rg1 اثرات معکوسی بر برخی از شاخص های فارماکودینامیک میگرن داشت. Rg1 یک عنصر مهم در محافظت از نورون دوپامینرژیک است. همچنین بررسی شد که Rb1 می تواند سطوح انتقال دهنده های عصبی مونوآمین را افزایش دهد. روش طراحی یکنواخت (UD) یک رویکرد تجربی کارآمد برای بهینه سازی چندمتغیره است. در مطالعه حاضر، به منظور تعیین بهترین ترکیب Rg1 و Rb1، از این روش استفاده شد. نتایج نشان می دهد که UD می تواند به طور موفقیت آمیز برای ارزیابی و تعیین ترکیب مؤثر این دو جینسنوزید در درمان میگرن در مدل موشی به کار گرفته شود. مزایا: استفاده از طراحی یکنواخت (UD) امکان بهینه سازی ترکیب چندمتغیره Rg1 و Rb1 را فراهم کرده و نشان داد که Rb1 با افزایش سطوح انتقال دهنده های عصبی مونوآمین، نقش کلیدی در بهبود شاخص های فارماکودینامیک میگرن موش دارد. معایب: Rg1 اثرات معکوس بر برخی شاخص های میگرن نشان داد و مطالعه

محدود به مدل حیوانی است، بنابراین نتایج هنوز به کاربرد بالینی در انسان قابل تعمیم نیست (۵۵).

استرس

استرس می‌تواند موجب کاهش سطح فاکتور نوروتروفیک مشتق از مغز شود و همچنین تغییراتی در بیان پروتئین شوک حرارتی ۷۰ (HSP70) ایجاد کند. این پروتئین‌ها که به‌عنوان عوامل ضد استرس شناخته می‌شوند، نقشی اساسی در محافظت از هیپوکامپ — ناحیه‌ای از مغز که به‌ویژه در برابر آسیب‌ها و اختلالات ناشی از استرس آسیب‌پذیر است، ایفا می‌کنند. تجویز Rb1، سطوح پروتئین شوک حرارتی ۷۰ و BDNF را افزایش می‌دهد، اثرات استرس را از بین می‌برد و از آسیب به هیپوکامپ جلوگیری می‌کند. جین سنوزیدها به عنوان عوامل محافظت کننده عصبی شناخته شده‌اند از جمله نقشی به عنوان ترکیبات ضد استرس دارند (۵۶). جینسینگ به طور موثر پاسخ ایمنی و تغییرات هورمونی ناشی از استرس را تنظیم می‌کند. بنابراین هموستاز را حفظ می‌کند. علاوه بر سرکوب وقوع بیماری روانی مانند اضطراب و افسردگی، جینسینگ همچنین از نظر فیزیولوژیکی با استرس مقابله می‌کند.

گزارش‌ها نشان می‌دهد که مسیرهای زیستی مرتبط با استرس به‌منظور درک نقش جینسینگ در بهبود سلامت و سازگاری بدن مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. پرسش اصلی این است که چگونه این ترکیب گیاهی می‌تواند به‌عنوان یک عامل درمانی مؤثر و پایدار، در مدیریت اضطراب و افسردگی ناشی از استرس و همچنین بهبود بیماری‌های التهابی نقش‌آفرینی کند. استرس معمولاً به سه دسته تقسیم می‌شود: استرس مزمن (سطح بسیار پایین استرس)، استرس حاد (سطح بهینه استرس) و پریشانی حاد (استرس بیش از حد). استرس مزمن می‌تواند به بروز افسردگی و اضطراب منجر شود. یکی از دلایل استفاده طولانی‌مدت از جینسینگ، وجود ترکیبات آنتی‌اکسیدانی طبیعی در آن است. گزارش شده است که در مواجهه با انواع خاصی از استرس، بدن هورمون‌ها و سایتوکاین‌های التهابی ترشح می‌کند؛ همچنین شواهد نشان می‌دهد که استرس مزمن می‌تواند به شکل قابل توجهی موجب اضطراب، افسردگی و حتی اختلالات

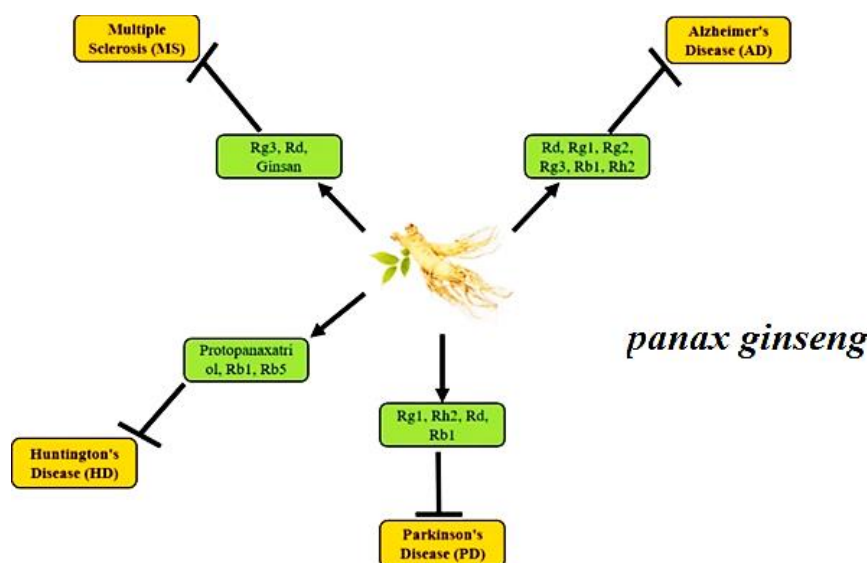
هراس شود. در این راستا، از آداپتوژن‌ها به‌طور گسترده برای مقابله با استرس روزانه استفاده می‌شود (۳۴). در مقایسه با سایر آداپتوژن‌ها، جینسینگ توانایی قابل‌توجهی در تنظیم پاسخ استرس نشان داده و به‌عنوان یکی از مؤثرترین عوامل طبیعی در کاهش اثرات منفی استرس شناخته می‌شود (۳). در یک مطالعه، ترکیبات فعال اصلی جینسینگ از جمله جینسنوزیدهای Rb1 و Rg3 به موش‌های تحت استرس تجویز شد و سطوح پلی‌آمین‌ها به‌عنوان نشانگرهای استرس، به‌ویژه پوترسین، مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج تجربی نشان داد که هر دو ترکیب Rb1 و Rg3 موجب کاهش معنادار نشانگرهای استرس شدند و بنابراین به‌عنوان عوامل تثبیت‌شده کنترل استرس شناخته می‌شوند. همچنین مشخص شد که Rb1 قادر است تغییرات ناشی از استرس در سطوح مونوآمین‌های مغزی را معکوس کند و از این‌رو به‌عنوان یک عامل ضد استرس عمل می‌کند. افزون بر این، تیروزین کیناز B (TrkB) که غلظت آن نقش مهمی در بقای نورونی و تمایز سلول‌های عصبی دارد، یکی از اجزای کلیدی خانواده کینازها و یک گیرنده نوروتروفیک محسوب می‌شود و حضور آن در مسیرهای مرتبط با اثرات ضد استرسی جینسینگ اهمیت ویژه‌ای دارد (۵۶). مزایا: جینسنوزیدهای Rb1 و Rg3 سطوح نشانگرهای استرس را کاهش داده و تغییرات مونوآمین‌های مغزی ناشی از استرس را معکوس می‌کنند، بنابراین به‌عنوان عوامل مؤثر در کنترل استرس عمل می‌کنند. معایب: اثرات دقیق در انسان هنوز به‌طور کامل بررسی نشده و ممکن است دوز و طول دوره مصرف برای دستیابی به نتایج مشابه در انسان نیاز به تنظیم داشته باشد

افسردگی

افسردگی یک بیماری روانی شدید بدون علائم ظاهری شناخته شده است. با این حال، با پیشرفت بیشتر افسردگی مشکل فیزیکی ممکن است ظاهر شود. حدود ۱۰ تا ۳۰ درصد از بیماران مبتلا به افسردگی قادر به غلبه بر مراحل اولیه نیستند و در نهایت تسلیم آسیب جسمی شدید می‌شوند و این شامل خودکشی، ایجاد آسیب به خود و ایجاد وابستگی به مواد مخدر است که بر کیفیت زندگی آنها تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این،

شیوع افسردگی در حال افزایش است و این یک چالش بالینی بزرگ تلقی می‌شود. جینسینگ به طور موثری سرکوب کننده استرس شناخته شده است که عامل اصلی افسردگی محسوب می‌شود. در پژوهشی جینسینگ سطح اثربخشی مشابه با داروی ضد افسردگی تجاری موجود فلوکستین (fluoxetine) را نشان می‌دهد. افسردگی اغلب با اختلال حافظه همراه است، زیرا این اختلال با ایجاد آسیب پیشرونده به سلول‌های عصبی بروز می‌یابد. این آسیب نورونی، همراه با کاهش نورونز ناشی از التهاب عصبی، منجر به مرگ سلول‌های هیپوکامپ می‌شود و از این رو، اثر محافظت‌کننده عصبی جینسینگ می‌تواند در پیشگیری از افسردگی سودمند باشد. شواهد نشان می‌دهد که کاهش حافظه در بیماران سالمند که تحت درمان با داروهای ضد اضطراب قرار دارند، تا حدی قابل کنترل است و جینسینگ نیز دارای پتانسیل بهبود اضطراب است. درمان مؤثر اضطراب و افسردگی ناشی از استرس می‌تواند به کاهش بروز بیماری‌های التهابی کمک کند؛ بنابراین بررسی اثرات جینسینگ بر اضطراب و افسردگی مرتبط با مراحل اولیه التهاب مزمن اهمیت قابل توجهی دارد. هرچند اثربخشی درمان‌های دارویی موجود اغلب تأیید شده است، اما مصرف طولانی‌مدت داروها ممکن است با بروز وابستگی یا عوارض جانبی نامطلوب همراه باشد، که همین موضوع ضرورت توجه به گزینه‌های درمانی ایمن‌تر مانند جینسینگ را برجسته می‌کند (۵۶). فعال‌سازی نامتعادل نورون‌های درون‌ریز و اختلال در عملکرد هورمونی می‌تواند با سرکوب فاکتور نوروتروفیک مشتق از مغز (BDNF)، کاهش سطح دوپامین و سروتونین در مغز و همچنین ایجاد التهاب روده و تغییر در ترکیب میکروبیوتا، به القای پاسخ‌های ایمنی التهابی در مغز منجر شود، فرایندی که می‌تواند زمینه‌ساز بروز اختلالات عاطفی از جمله افسردگی شود (۵۷). تأثیر جینسینگ بر افسردگی با استفاده از مدل‌های حیوانی مورد بررسی قرار گرفته است و نتایج نشان می‌دهد که جینسینگ قرمز تخمیر شده با بیفیدوباکترها و ترکیبات فعال آن، یعنی جینسنوزید Rd و پروتوپاناکساتریول، قادر به کاهش افسردگی در موش‌ها بوده‌اند. از سوی دیگر، دیس‌بیوز روده ارتباط نزدیکی با بروز اختلالات

روان‌پزشکی و کولیت دارد. مطالعات نشان داده‌اند که جذب جینسنوزید Rd و پروتوپاناکساتریول در خون داوطلبان انسانی و موش‌ها در حضور جینسینگ قرمز تخمیر شده (fRG) افزایش می‌یابد. بر این اساس، برای درک بهتر مکانیسم‌های وابسته به میکروبیوتای روده در مقابله با افسردگی، اثرات جینسینگ قرمز (RG)، fRG، جینسنوزید Rd و پروتوپاناکساتریول بر بروز افسردگی، کولیت و دیس‌بیوز روده در مدل موشی مورد بررسی قرار گرفته است (۵۶). در مطالعه دیگری، موش‌های مبتلا به افسردگی از طریق قرار گرفتن در معرض دو عامل استرس‌زا، یعنی استرس بی‌حرکتی (IS) یا اشیریشیا کلی (EC)، آماده‌سازی شدند. درمان با جینسینگ قرمز (RG) و جینسینگ قرمز تخمیر شده (fRG) به‌طور معناداری رفتارهای اضطراب/افسردگی ناشی از استرس و سطوح کورتیکوسترون در خون را کاهش داد. این درمان‌ها همچنین فعال‌سازی NF-κB ناشی از استرس و جمعیت سلولی NF-κB+/Iba1 را در هیپوکامپ سرکوب کرده، در حالی که بیان فاکتور نوروتروفیک مشتق از مغز (BDNF) و جمعیت سلولی BDNF+/NeuN را افزایش دادند. به‌طور ویژه، رفتارهای شبیه افسردگی ناشی از EC توسط fRG بسیار قوی‌تر از RG مهار شد و fRG توانست فعال‌سازی NF-κB ناشی از EC را نیز به‌طور قابل‌توجهی کاهش دهد. بر این اساس، fRG و ترکیبات فعال آن شامل Rd و پروتوپاناکساتریول با تنظیم مسیر BDNF-NF-κB و تعدیل دیس‌بیوز روده موجب کاهش افسردگی و التهاب کولونی در موش‌ها شدند. مزایا: اثر ضدافسردگی و ضدالتهاب قوی‌تر جینسینگ قرمز تخمیر شده (fRG) نسبت به نوع معمولی، با مکانیسم‌های چندوجهی از جمله تعدیل محور روده-مغز، تنظیم BDNF/NF-κB در مغز و کاهش التهاب کولون. معایب: محدودیت مدل حیوانی (موش) و عدم اطمینان از تکثیرپذیری کامل اثرات در انسان؛ نیاز به مطالعات بالینی انسانی برای تعیین دوز دقیق، ایمنی و کارایی واقعی (۵۸، ۵۹).

تصویر ۳- جینسینگ و بیماری های CNS

جدول ۱- خلاصه انواع جین سنوزیدها، مکانیسم های اثر و بیماری های مرتبط با سیستم عصبی مرکزی

جین سنوزید / نوع ترکیب	گروه ساختاری	مکانیسم های اصلی اثر	بیماری ها / مدل ها	نتیجه کلی مطالعات
Rb1	پاناکسادیول	ضد التهاب، ضد آپوپتوز، کاهش استرس اکسیداتیو، تقویت بیان نوروتروفین ها، افزایش اتصال Gap junctions	آلزایمر، پارکینسون، آسیب تروماتیک مغزی (TBI)، سکته	کاهش مرگ سلولی، بهبود عملکرد شناختی، محافظت نورونی
Rg1	پاناکساتریول	تقویت BDNF، افزایش نوروریزر هیپوکامپ، آنتی اکسیدان، ضد التهاب ملایم	افسردگی، آلزایمر، پارکینسون، MS	بهبود یادگیری و حافظه، اثرات ضد افسردگی، تقویت بقا و رشد نورونی
Rg3	پاناکسادیول	ضد التهاب قوی، کاهش آسیب ایسکمیک، بهبود جریان خون، آنتی اکسیدان	سکته ایسکمیک، آسیب نخاعی	کاهش اندازه انفارکت، بهبود عملکرد حرکتی
Rd	پاناکسادیول	تثبیت سد خونی_مغزی، کاهش التهاب، مهار کاسپازها	سکته، پارکینسون، آسیب نخاعی	کاهش التهاب و مرگ نورونی، بهبود بازیابی عملکرد
Rh2	پاناکسادیول	آنتی اکسیدان، تنظیم آپوپتوز، ضد تومور	مدل های تومور CNS، آلزایمر	کاهش استرس اکسیداتیو و حمایت از بقا
Re	پاناکساتریول	بهبود انرژی سلولی، آنتی اکسیدان، کاهش التهاب	آلزایمر، MS	کاهش آسیب نورونی و بهبود عملکرد شناختی
جینسینگ قرمز (عصاره کامل)	مخلوط جین سنوزیدها	ضد التهاب سیستمیک و CNS، تقویت آنژیوژنز عصبی، آنتی اکسیدان قوی	سکته ایسکمیک، آسیب نخاعی، آلزایمر	بهبود خون رسانی، کاهش التهاب، بازسازی عصبی
جینسینگ سفید	مخلوط خفیف تر	اثرات تقویتی عمومی، آنتی اکسیدان متوسط	مدل های خستگی، اضطراب، عملکرد شناختی	اثرات ملایم تر نسبت به جینسینگ قرمز
جین سنوزید / نوع ترکیب	گروه ساختاری	مکانیسم های اصلی اثر	بیماری ها / مدل ها	نتیجه کلی مطالعات
Rb1	پاناکسادیول	ضد التهاب، ضد آپوپتوز، کاهش استرس اکسیداتیو، تقویت بیان نوروتروفین ها، افزایش اتصال Gap junctions	آلزایمر، پارکینسون، آسیب تروماتیک مغزی (TBI)، سکته	کاهش مرگ سلولی، بهبود عملکرد شناختی، محافظت نورونی
Rg1	پاناکساتریول	تقویت BDNF، افزایش نوروریزر هیپوکامپ، آنتی اکسیدان، ضد التهاب ملایم	افسردگی، آلزایمر، پارکینسون، MS	بهبود یادگیری و حافظه، اثرات ضد افسردگی، تقویت بقا و رشد نورونی
Rg3	پاناکسادیول	ضد التهاب قوی، کاهش آسیب ایسکمیک، بهبود جریان خون، آنتی اکسیدان	سکته ایسکمیک، آسیب نخاعی	کاهش اندازه انفارکت، بهبود عملکرد حرکتی

Rd	پاناکسادیول	تثبیت سد خونی مغزی، کاهش التهاب، مهار کاسپازها	سکته، پارکینسون، آسیب نخاعی	کاهش التهاب و مرگ نورونی، بهبود بازیابی عملکرد
Rh2	پاناکسادیول	آنتی اکسیدان، تنظیم آپوپتوز، ضدتومور	مدل های تومور CNS، آلزایمر	کاهش استرس اکسیداتیو و حمایت از بقا
Re	پاناکساتریول	بهبود انرژی سلولی، آنتی اکسیدان، کاهش التهاب	آلزایمر، MS	کاهش آسیب نورونی و بهبود عملکرد شناختی
جینسینگ قرمز (عصاره کامل)	مخلوط جین سنوزیدها	ضدالتهاب سیستمیک و CNS، تقویت آنژیوژنز عصبی، آنتی اکسیدان قوی	سکته ایسکمیک، آسیب نخاعی، آلزایمر	بهبود خون رسانی، کاهش التهاب، بازسازی عصبی
جینسینگ سفید	مخلوط خفیف تر	اثرات تقویتی عمومی، آنتی اکسیدان متوسط	مدل های خستگی، اضطراب، عملکرد شناختی	اثرات ملایم تر نسبت به جینسینگ قرمز

جدول ۲- جمع بندی شواهد پیش بالینی و بالینی جینسینگ در مهم ترین بیماری های نورودژنراتیو و اختلالات CNS

بیماری	مسیرهای درگیر در پاتولوژی	اثر جینسینگ/جین سنوزیدها	نوع شواهد موجود	نتیجه و محدودیت ها
آلزایمر (AD)	تجمع آمیلوئید، فسفریلاسیون تاو، التهاب عصبی، کاهش BDNF	کاهش آمیلوئید، تقویت BDNF، محافظت نورونی، بهبود حافظه	حیوانی + سلولی (کم انسانی)	امیدبخش اما شواهد انسانی محدود و ناهمگون
پارکینسون (PD)	مرگ نورون های دوپامینرژیک، التهاب میکروگلیا	محافظت دوپامینرژیک، کاهش التهاب، بهبود رفتار حرکتی	عمدتاً حیوانی	نیاز شدید به کارآزمایی انسانی
مولتیپل اسکلروزیس (MS)	دمیلینه شدن، التهاب CNS	کاهش سیتوکین ها، کمک به حفظ میلین	پیش بالینی	داده انسانی بسیار محدود
سکته ایسکمیک	ایسکمی-پرفیوژن، استرس اکسیداتیو، التهاب شدید	کاهش اندازه انفارکت، آنتی اکسیدان، بهبود خون رسانی	پیش بالینی	نیازمند مطالعات انسانی با طراحی استاندارد
آسیب نخاعی	التهاب، آپوپتوز، تخریب عصبی	کاهش مرگ نورونی، تقویت بازسازی عصبی	حیوانی	مطالعات بالینی کم
افسردگی	کاهش نوروتروفین ها، التهاب عصبی	افزایش BDNF، اثر ضدافسردگی Rg1	حیوانی + محدود انسانی	نتایج اولیه مثبت اما نیاز به مطالعات بیشتر
هانتینگتون	تخریب نورونی پیشرونده	آنتی اکسیدان، کاهش آپوپتوز	حیوانی	شواهد محدود

امیدوارکننده، بخش عمده داده ها حاصل مدل های حیوانی یا سلولی بوده و شواهد انسانی محدود و ناهمگون است. همین الگو در پارکینسون نیز مشاهده می شود، جایی که جین سنوزیدهای Rd و Rg1 توانسته اند مرگ نورون های دوپامینرژیک را مهار کنند، اما فقدان کارآزمایی های بالینی مانع از نتیجه گیری قطعی است (۶۱).

در بیماری مولتیپل اسکلروزیس و آسیب های نخاعی، مکانیسم غالب، اثرات ضدالتهابی و کاهش مرگومیر سلولی است. جین سنوزیدها با مهار سیتوکین های التهابی و حفظ یکپارچگی میلین، بهبود نسبی عملکرد حرکتی را در مدل های حیوانی ایجاد کرده اند، اما شواهد انسانی ناکافی است. همچنین در سکته مغزی ایسکمیک، جین سنوزیدها با کاهش آسیب اکسیداتیو و

مطالعات متعدد تجربی و محدود انسانی نشان داده اند که جینسینگ و جین سنوزیدها بر طیف وسیعی از اختلالات سیستم عصبی مرکزی اثرات محافظت کننده دارند. عمده مکانیسم های گزارش شده شامل کاهش التهاب عصبی، مهار استرس اکسیداتیو، تعدیل مسیرهای آپوپتوز، تقویت فعالیت فاکتورهای نوروتروفیک و بهبود عملکرد میتوکندری است. با این حال، شدت و نوع اثرات گزارش شده در مطالعات مختلف بسته به نوع جین سنوزید، مدل تجربی، دوز و مدت زمان تجویز متفاوت بوده است، موضوعی که نیاز به تحلیل انتقادی یافته ها را آشکار می کند (۶۰). در بیماری آلزایمر، ترکیباتی مانند Rg1 و Rb1 بیشترین شواهد را در بهبود حافظه، کاهش بار آمیلوئیدی و تقویت بقا و عملکرد نورونی داشته اند. با وجود این نتایج

نیست. شکاف قابل‌توجهی میان شواهد تجربی و داده‌های انسانی وجود دارد و بخش زیادی از آنچه امروز درباره جین‌سنوزیدها می‌دانیم، از مطالعاتی حاصل شده که در آنها دوزهای بالا، شرایط کنترل‌شده آزمایشگاهی و روش‌های تجویز متفاوت به‌کار رفته است، عناصری که همیشه با واقعیت درمان در انسان هم‌خوان نیستند. افزون‌براین، فراهم‌زیستی پایین برخی جین‌سنوزیدها، تفاوت در فرآورده‌های جینسینگ و ناهمگونی در طراحی مطالعات، امکان نتیجه‌گیری قطعی را محدود می‌کند.

نتیجه‌گیری و توصیه‌ها

به نظر می‌رسد که جینسینگ و جین‌سنوزیدها ظرفیت آن را دارند که در آینده بخشی از رویکردهای درمانی جدید در بیماری‌های سیستم عصبی مرکزی باشند، اما این مسیر نیازمند گام‌هایی محکم‌تر است. تنها با چنین شواهدی است که می‌توان جایگاه واقعی جینسینگ را در درمان‌های عصبی مشخص کرد و آن را از سطح یافته‌های تجربی به سطح کاربرد بالینی معتبر رساند. در آینده لازم است مکانیسم‌های مولکولی دقیق جینسینگ با استفاده از روش‌های پژوهشی کیفی به‌طور گسترده‌تری بررسی شود. استانداردسازی روش‌های استخراج و تعیین غلظت جین‌سنوزیدها می‌تواند به افزایش قابلیت مقایسه نتایج کمک کند. همچنین توسعه فرمولاسیون‌های نوین دارورسانی برای بهبود پایداری و فراهم‌زیستی این ترکیبات ضروری است. در نهایت، بررسی تداخلات دارویی و تفاوت گونه‌های مختلف جینسینگ می‌تواند مسیرهای تازه‌ای برای تحقیقات آینده فراهم سازد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از کلیه آزمودنی‌های مشارکت‌کننده در این پژوهش که نهایت همکاری را داشتند کمال تشکر و امتنان را داریم.

تعارض منافع

هیچ تعارض منافی بین نویسندگان وجود ندارد.

بهبود جریان خون مغزی موجب کاهش اندازه ناحیه انفارکت شده‌اند، ولی داده‌ها محدود بوده و عمدتاً در مدل‌های آزمایشگاهی به دست آمده‌اند (۶۰، ۶۲). یکی از یافته‌های مهم در مرور مطالعات این است که اثر جین‌سنوزیدها بسیار وابسته به ساختار شیمیایی آنهاست. ترکیبات گروه پاناکسادیول مانند Rb1 و Rd عمدتاً اثرات ضدآپوپتوز و ضدالتهاب دارند، در حالی که گروه پاناکساتریول مانند Rg1 بیشتر با تقویت مسیرهای نوروتروفیک به‌ویژه BDNF مرتبط هستند. با وجود این، بسیاری از مطالعات فاقد مقایسه مستقیم بین این ترکیبات بوده و انتخاب دوز، زمان‌بندی مصرف و روش تجویز در آنها متفاوت است، موضوعی که امکان مقایسه دقیق و نتیجه‌گیری نهایی را محدود می‌کند (۶۰).

با وجود نتایج مثبت، چالش‌های مهمی نیز وجود دارد. بسیاری از مطالعات حیوانی از دوزهای بالا استفاده کرده‌اند که امکان کاربرد بالینی آنها مشخص نیست. از طرف دیگر، فراهم‌زیستی پایین برخی جین‌سنوزیدها ممکن است اثربخشی آنها را در انسان کاهش دهد. همچنین تعداد محدود کارآزمایی‌های انسانی، ناهمگونی طراحی مطالعات، و فقدان داده‌های بلندمدت بر محدودیت شواهد می‌افزاید. مجموع این مسائل نشان می‌دهد اگرچه جینسینگ پتانسیل درمانی ارزشمندی دارد، اما هنوز برای استفاده بالینی گسترده نیاز به شواهد دقیق‌تر، استانداردسازی دوز، و مطالعات مقایسه‌ای وجود دارد (۶۳).

با مرور شواهد موجود می‌توان دریافت که جینسینگ و جین‌سنوزیدهای آن نه تنها ترکیباتی با سابقه طولانی استفاده در طب سنتی هستند، بلکه در پژوهش‌های نوین نیز جایگاهی قابل‌توجه در حمایت از سلامت سیستم عصبی یافته‌اند. یافته‌های موجود که عمدتاً از مدل‌های تجربی حیوانی و سلولی به دست آمده‌اند، تصویری نسبتاً ثابت از توانایی این ترکیبات در کاهش التهاب، محدود کردن آسیب اکسیداتیو، تقویت فاکتورهای نوروتروفیک و کمک به بقای نورونی ارائه می‌دهند، مکانیسم‌هایی که در بسیاری از بیماری‌های پیش‌رونده عصبی نقشی تعیین‌کننده دارند. با این حال، این نتایج امیدبخش به‌معنای آماده‌بودن جینسینگ برای ورود گسترده به بالین

References

1. Houldsworth A. Role of oxidative stress in neurodegenerative disorders: a review of reactive oxygen species and prevention by antioxidants. *Brain Communications*. 2024;6(1).
2. Srivastava AK. Significance of medicinal plants in human life. *Synthesis of Medicinal Agents from Plants*; Elsevier; 2018. p. 1-24.
3. Huang X, Li N, Pu Y, Zhang T, Wang B. Neuroprotective Effects of Ginseng Phytochemicals: Recent Perspectives. *Molecules*. 2019;24(16):2939.
4. Kang S, Im K, Kim G, Min H. Antiviral activity of 20) R)-ginsenoside Rh2 against murine gammaherpesvirus. *Journal of ginseng research*. 2017;41(4):496-502.
5. Abdolmaleki A, Asadi A, Taghizadeh Momen L, Parsi Pilerood S. The role of neural tissue engineering in the repair of nerve lesions. *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam*. 2020;8(3):80-96.
6. Gong L, Yin J, Zhang Y, Huang R, Lou Y, Jiang H, et al. Neuroprotective mechanisms of ginsenoside Rb1 in central nervous system diseases. *Frontiers in pharmacology*. 2022;13:914352.
7. Yang W-z, Hu Y, Wu W-y, Ye M, Guo D-a. Saponins in the genus *Panax* L.(Araliaceae): a systematic review of their chemical diversity. *Phytochemistry*. 2014;106:7-24.
8. Holghoomi R, Abdolmaleki A, Asadi A, Kajkolah M, Gurushankar K, Bidarlord M. Plant-derived metabolites as potent inhibitor and treatment for COVID-19. *Journal of Pharmaceutical Care*. 2022;84-93.
9. Kim M, Mok H, Yeo W-S, Ahn J-H, Choi YK. Role of ginseng in the neurovascular unit of neuroinflammatory diseases focused on the blood-brain barrier. *Journal of ginseng research*. 2021;45(5):599-609.
10. Kim HJ, Kim P, Shin CY. A comprehensive review of the therapeutic and pharmacological effects of ginseng and ginsenosides in central nervous system. *Journal of ginseng research*. 2013;37(1):8.
11. Nam YH, Moon HW, Lee YR, Kim EY, Rodriguez I, Jeong SY, et al. *Panax ginseng* (Korea Red Ginseng) repairs diabetic sensorineural damage through promotion of the nerve growth factor pathway in diabetic zebrafish. *Journal of Ginseng Research*. 2019;43(2):272-81.
12. Kim JH, Yi Y-S, Kim M-Y, Cho JY. Role of ginsenosides, the main active components of *Panax ginseng*, in inflammatory responses and diseases. *Journal of ginseng research*. 2017;41(4):435-43.
13. Jin M, Kim K-M, Lim C, Cho S, Kim YK. Neuroprotective effects of Korean White ginseng and Red ginseng in an ischemic stroke mouse model. *Journal of Ginseng Research*. 2022;46(2):275-82.
14. Gui Y, Ryu G-H. Effects of extrusion cooking on physicochemical properties of white and red ginseng (powder). *Journal of Ginseng Research*. 2014;38(2):146-53.
15. Kim M, Moon S, Jeon HS, Kim S, Koh S-H, Chang M-S, et al. Dual effects of Korean red ginseng on astrocytes and neural stem cells in traumatic brain injury: the HO-1–Tom20 axis as a putative target for mitochondrial function. *Cells*. 2022; 11(5):892.
16. Chen W, Guo Y, Yang W, Zheng P, Zeng J, Tong W. Involvement of connexin40 in the protective effects of ginsenoside Rb1 against traumatic brain injury. *Cellular and molecular neurobiology*. 2016;36(7):1057-65.
17. Abbaszadeh S, Asadi A, Zahri S, Abdolmaleki A, Mahmoudi F. Does phenytoin have neuroprotective role and affect biocompatibility of decellularized sciatic nerve scaffold. *Gene, Cell and Tissue*. 2020;8(1):1-7.
18. Liu L, Anderson GA, Fernandez TG, Doré S. Efficacy and mechanism of *Panax ginseng* in experimental stroke. *Frontiers in Neuroscience*. 2019;13:294.

19. Xia P, Mao Y, Liang Z. Two important Ginseng plants in Southeast Asia: a systematic review of their traditional uses, botany, phytochemistry, and pharmacology. *Acta Physiologiae Plantarum*. 2022;44(10):105.
20. Zhang H, Abid S, Ahn JC, Mathiyalagan R, Kim Y-J, Yang D-C, et al. Characteristics of Panax ginseng cultivars in Korea and China. *Molecules*. 2020;25(11):2635.
21. Jo I-H, Bang K-H, Hong CE, Kim J-U, Lee J-W, Kim D-H, et al. Analysis of the chloroplast genome and SNP detection in a salt tolerant breeding line in Korean ginseng. *Journal of Plant Biotechnology*. 2016;43(4):417-21.
22. DINH TX, HUYEN T, NGUYEN LM. MORPHOLOGICAL CHARACTERIZATIONS OF BUD, ANTHER AND MICROSPORES IN NGOC LINH GINSENG-PANAX VIETNAMENSIS HA ET GRUSHV. VAR. VIETNAMENSIS (ARALIACEAE). *Pak J Bot*. 2023;55(3):1035-40.
23. Liu H, Lu X, Hu Y, Fan X. Chemical constituents of Panax ginseng and Panax notoginseng explain why they differ in therapeutic efficacy. *Pharmacological research*. 2020;161:105263.
24. Leung KW, Wong AS-T. Pharmacology of ginsenosides: a literature review. *Chinese medicine*. 2010;5(1):1-7.
25. Lee H-M, Lee O-H, Lee B-Y. Effect of ginsenoside Rg3 and Rh2 on glucose uptake in insulin-resistant muscle cells. *Journal of the Korean Society for Applied Biological Chemistry*. 2010;53:106-9.
26. Jee H-S, Chang K-H, Park S-H, Kim K-T, Paik H-D. Morphological characterization, chemical components, and biofunctional activities of Panax ginseng, Panax quinquefolium, and Panax notoginseng roots: a comparative study. *Food Reviews International*. 2014;30(2):91-111.
27. Zhao B, Lv C, Lu J. Natural occurring polysaccharides from Panax ginseng CA Meyer: A review of isolation, structures, and bioactivities. *International journal of biological macromolecules*. 2019;133:324-36.
28. Sun H, Liu F, Sun L, Liu J, Wang M, Chen X, et al. Proteomic analysis of amino acid metabolism differences between wild and cultivated Panax ginseng. *Journal of Ginseng Research*. 2016;40(2):113-20.
29. Zhou L, Tan F, Zhang X, Li Y, Yin W. Neuroprotection and mechanisms of ginsenosides in nervous system diseases: Progress and perspectives. *IUBMB life*. 2024;76(11):862-82.
30. Chen X, Zhu J, Sun W, Zhang L. Effect of absorption enhancers on nasal ginsenoside Rg1 delivery and its nasal ciliotoxicity. *Yao xue xue bao=Acta Pharmaceutica Sinica*. 2006;41(2):149-55.
31. Zhao HH, Di J, Liu WS, Liu HL, Lai H, Lü YL. Involvement of GSK3 and PP2A in ginsenoside Rb1's attenuation of aluminum-induced tau hyperphosphorylation. *Behav Brain Res*. 2013;241:228-34.
32. Xia Y, Wang Z-h, Zhang J, Liu X, Yu SP, Ye KX, et al. C/EBP β is a key transcription factor for APOE and preferentially mediates ApoE4 expression in Alzheimer's disease. *Molecular Psychiatry*. 2021;26(10):6002-22.
33. Ferdowsi S, Abdolmaleki A, Asadi A, Zahri S. Effect of azithromycin on sciatic nerve injury in the Wistar rats. *Neurochemical Research*. 2023;48(1):161-71.
34. Kajkolah M, Nahumi A, Asgari A, Bayrami A, Abdolmaleki A. Protective Effects of Saffron in Nervous System Diseases: A Narrative Review. *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam*. 2024;12(2):74-86.
35. Ardah MT, Paleologou KE, Lv G, Menon SA, Khair SBA, Lu J-H, et al. Ginsenoside Rb1 inhibits fibrillation and toxicity of alpha-synuclein and

disaggregates preformed fibrils. *Neurobiology of disease*. 2015;74:89-101.

36. Jang M, Choi JH, Chang Y, Lee SJ, Nah S-Y, Cho I-H. Gintonin, a ginseng-derived ingredient, as a novel therapeutic strategy for Huntington's disease: Activation of the Nrf2 pathway through lysophosphatidic acid receptors. *Brain, Behavior, and Immunity*. 2019;80:146-62.

37. Petersen MJ, Bergien SO, Staerk D. A systematic review of possible interactions for herbal medicines and dietary supplements used concomitantly with disease-modifying or symptom-alleviating multiple sclerosis drugs. *Phytotherapy Research*. 2021;35(7):3610-31.

38. Rooney S, Wood L, Moffat F, Paul L. Prevalence of fatigue and its association with clinical features in progressive and non-progressive forms of Multiple Sclerosis. *Multiple sclerosis and related disorders*. 2019;28:276-82.

39. Oh J, Kwon TW, Choi JH, Kim Y, Moon S-K, Nah S-Y, et al. Ginsenoside-Re inhibits experimental autoimmune encephalomyelitis as a mouse model of multiple sclerosis by downregulating TLR4/MyD88/NF- κ B signaling pathways. *Phytomedicine*. 2024;122:155065.

40. Cho I-H. Effects of Panax ginseng in neurodegenerative diseases. *Journal of ginseng research*. 2012;36(4):342.

41. Hwang I, Ahn G, Park E, Ha D, Song J-Y, Jee Y. An acidic polysaccharide of Panax ginseng ameliorates experimental autoimmune encephalomyelitis and induces regulatory T cells. *Immunology letters*. 2011;138(2):169-78.

42. Jin M, Kim K-M, Lim C, Cho S, Kim YK. Comparative Evaluation of Korean White Ginseng and Red Ginseng Efficacies in a Mouse Model of Ischemia/Reperfusion-Induced Stroke. 2020.

43. Jiao L, Li B, Wang M, Liu Z, Zhang X, Liu S. Antioxidant activities of the oligosaccharides from the roots, flowers and leaves of Panax ginseng CA Meyer. *Carbohydrate Polymers*. 2014;106:293-8.

44. Song M-Y, Kim B-S, Kim H. Influence of Panax ginseng on obesity and gut microbiota in obese middle-aged Korean women. *Journal of ginseng research*. 2014;38(2):106-15.

45. Choi JH, Jin SW, Park BH, Kim HG, Khanal T, Han HJ, et al. Cultivated ginseng inhibits 2, 4-dinitrochlorobenzene-induced atopic dermatitis-like skin lesions in NC/Nga mice and TNF- α /IFN- γ -induced TARC activation in HaCaT cells. *Food and Chemical Toxicology*. 2013;56:195-203.

46. Shi Y-H, Li Y, Wang Y, Xu Z, Fu H, Zheng G-Q. Ginsenoside-Rb1 for ischemic stroke: A systematic review and meta-analysis of preclinical evidence and possible mechanisms. *Frontiers in Pharmacology*. 2020;11:285.

47. Wang W, Liu X, Liu J, Cai E, Zhao Y, Li H, et al. Sesquiterpenoids from the root of Panax ginseng attenuates lipopolysaccharide-induced depressive-like behavior through the brain-derived neurotrophic factor/tropomyosin-related kinase B and sirtuin type 1/nuclear factor- κ B signaling pathways. *Journal of agricultural and food chemistry*. 2018;66(1):265-71.

48. Wan Y, Wang J, Xu J-f, Tang F, Chen L, Tan Y-z, et al. Panax ginseng and its ginsenosides: Potential candidates for the prevention and treatment of chemotherapy-induced side effects. *Journal of Ginseng Research*. 2021;45(6): 617-630.

49. Rokot NT, Kairupan TS, Cheng K-C, Runtuwene J, Kapantow NH, Amitani M, et al. A role of ginseng and its constituents in the treatment of central nervous system disorders. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2016;2016.

50. Iqbal H, Kim S-K, Cha K-M, Jeong M-S, Ghosh P, Rhee D-k. Korean Red Ginseng alleviates neuroinflammation and promotes cell survival in the intermittent heat stress-induced rat brain by suppressing oxidative stress via estrogen receptor beta and brain-derived neurotrophic factor upregulation. *Journal of Ginseng Research*. 2020;44(4):593-602.

51. Hong H, Baatar D, Hwang SG. Anticancer activities of ginsenosides, the main active components

of ginseng. Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine. 2021(1):8858006.

52. Pan L, Zhang T, Cao H, Sun H, Liu G. Ginsenoside Rg3 for chemotherapy-induced myelosuppression: A meta-analysis and systematic review. *Frontiers in Pharmacology*. 2020;11:649.

53. Ham SW, Kim J-K, Jeon H-Y, Kim E-J, Jin X, Eun K, et al. Korean Red ginseng extract inhibits glioblastoma propagation by blocking the Wnt signaling pathway. *Journal of ethnopharmacology*. 2019;236:393-400.

54. Nan N, Gong M-x, Wang Q, Li M-j, Xu R, Ma Z, et al. Wuzhuyu Decoction relieves hyperalgesia by regulating central and peripheral 5-HT in chronic migraine model rats. *Phytomedicine*. 2022;96:153905.

55. Wu Y, Pan X, Xu Y, Lu X, He S, He R, et al. Optimization of combinations of ginsenoside-Rg 1, ginsenoside-Rb 1, evodiamine and rutaecarpine for effective therapy of mouse migraine. *Journal of natural medicines*. 2016;70:207-16.

56. Lee S, Rhee D-K. Effects of ginseng on stress-related depression, anxiety, and the hypothalamic-pituitary-adrenal axis. *Journal of ginseng research*. 2017;41(4):589-94.

57. Shin Y-J, Lee D-Y, Kim JY, Heo K, Shim J-J, Lee J-L, et al. Effect of fermented red ginseng on gut microbiota dysbiosis-or immobilization stress-induced anxiety, depression, and colitis in mice. *Journal of Ginseng Research*. 2023;47(2):255-64.

58. Han S-K, Joo M-K, Kim J-K, Jeung W, Kang H, Kim D-H. Bifidobacteria-fermented red ginseng and its constituents ginsenoside Rd and protopanaxatriol alleviate anxiety/depression in mice by the amelioration of gut dysbiosis. *Nutrients*. 2020;12(4):901.

59. Kim J-K, Kim J-Y, Jang S-E, Choi M-S, Jang H-M, Yoo H-H, et al. Fermented red ginseng alleviates cyclophosphamide-induced immunosuppression and 2, 4, 6-trinitrobenzenesulfonic acid-induced colitis in

mice by regulating macrophage activation and T cell differentiation. *The American Journal of Chinese Medicine*. 2018;46(08):1879-97.

60. Zhao A, Liu N, Yao M, Zhang Y, Yao Z, Feng Y, et al. A review of neuroprotective effects and mechanisms of ginsenosides from *Panax ginseng* in treating ischemic stroke. *Frontiers in Pharmacology*. 2022;13: 946752.

61. Gong L, Yin J, Zhang Y, Huang R, Lou Y, Jiang H, et al. Neuroprotective Mechanisms of Ginsenoside Rb1 in Central Nervous System Diseases. *Front Pharmacol*. 2022;13:914352.

62. Li J, Huang Q, Chen J, Qi H, Liu J, Chen Z, et al. Neuroprotective potentials of *Panax ginseng* against Alzheimer's disease: a review of preclinical and clinical evidences. *Frontiers in pharmacology*. 2021;12:688490.

63. Li Z, Wang Y, Xu Q, Ma J, Li X, Tian Y, et al. Ginseng and health outcomes: an umbrella review. *Frontiers in Pharmacology*. 2023;14:1069268.